ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5522 ՄԱՐՏ 24/6 ԱՊՐԻԼ 1904 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5522

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Ծրարման Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԱՏԱՆԱՅԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ութ տարի ամբողջ անպաշտօն շրջանն՝ զոր Արաբկիրի Նախորդ Առաջնորդ Մուշեղ Ծ. վարդապետ անցուց Պոլսոյ մէջ, պէտք է ընդունիլ որ կատարեալ աշխատութեան շրջան մը եղաւ իրեն համար:

Երբ աշխատութեան շրջան կ'ըսեմ, նկատի չեմ առներ միայն իր գրական առատ արտադրութիւնը, ցրուած այս կամ այն թերթին մէջ, մինչ գեղեցիկ ու իմաստալից: Ես աւելի հաշուի կ'ուզեմ դնել այն բազմաթիւ քարոզները՝ զորս խօսեցաւ այդ ամիսներու ընթացքին, Պոլսոյ ամենէն աւելի փնտռուած քարոզիչներէն մէկը դառնալով: Եւ արդէն մատի հաշիւն իսկ շատ է՝ այդ նշանաւորութիւնը ստացած քարոզիչներու ամբողջ թիւը գտնելու համար:

Բերայի մէջ, հայ-լայնին քարոզիչն էր, եւ ամէն կիրակի, Ս. Երրորդութեան պզտիկ մատուռը նեղ կուգար այն ջոջ ընտանիքներուն՝ որոնք խմբովին հոն կը դիմէին, ժամացոյցը ձեռքերնին, գրեթէ ճիշդ քարոզի ժամուն: Եկեղեցւոյ պաշտօնեայի մը ճշմարիտ կոչումն ալ սա չէ՞ արդէն: Հաւատացեալները գերել, թովել, եւ իր խօսքով ու պերճախօսութեամբ անոր զգացնել այն պարտքը որ իր վրայ կը ծանրանայ, իր նախնեաց պաշտած եւ իրեն ժառանգ թողուած կրօնքին անունով:

Եկեղեցւոյ մը նիւթական շէնքը, սրբազան իրեղէններու պերճութիւնը, խորանի մը շքեղանքը աւելի երբեք չեն կրնար խաղալ այն դերը՝ զոր կրնայ գլուխ հանել եկեղեցւոյ ճշմարիտ պաշտօնեայ մը: Իրերը չեն որ հաւատք մը կը կազմեն. խօսքն է: Խօսքն էր որ քրիստոնէութեան նախնական դարերուն մէջ հաւատքի այնքան խոր ու ծաւալուն հոսանք մը առաջ բերելով աշխարհի չորս կողմը տարածեց, անանկ ատեն մը՝ երբ դեռ նոյն իսկ պարզ եկեղեցի մը անգամ չէր կառուցուած ոչ մէկ տեղ: Այդ խօսքը քարայրներու մէջ կ'որոտնդանէր, անպաճոյճ խորաններով ու փայտերով միայն զարդարուած քարայրներու մէջ, երբեմն նոյն իսկ բացօթեայ տեղեր, չոր դաշտերու կամ վայրի մարմանդներու վրայ: Բայց իսկապէս հաւատացող սրտէ մը ծորած ըլլալուն համար, այդ խօսքը կրցաւ այնքան անհաւատներ, այնքան կռապաշտներ բերել կապել քարոզուած հաւատքին, նոյն իսկ մոլեռանդներ դարձնել զանոնք:

Բերայի Ս. Երրորդութեան տաճարին մէջ, երբ կիրակի օրերը՝ նոյնիսկ եկեղեցւոյ սեմէն չանցնող մարդիկ կը գտնէինք քարոզի ժամուն, անանկ մը քմծիծաղով կը յիշէինք այն անարժան ամբաստանութիւնները՝ որոնցմով կարգ մը թերթեր, իրենց սա կամ նա հաշիւը փրկելու համար, երբեմն չվարանեցան իբր անհաւատ մը ցոյց տալու Մուշեղ վարդապետը: Մենք այդ անհաւատ ըսուողներուն ալ տեսանք որ իր քարոզները մտիկ կ'ընէին. եղան նոյնիսկ անոնցմէ՝ որոնք բարեկամներու չվարանեցան իրենց սքանչանքը յայտնելու:

Դարձեալ այդ միեւնոյն քմծիծաղը պրկեց մեր շրթունքը, երբ Մուշեղ վարդապետ ուրիշ դասընկեր եկեղեցականի մը հետ բաժնեց քարոզի մրցումին առաջին մրցանակը, մրցում մը, որուն ենթարկուելիք քարոզներուն մէջ, փնտռուած գլխաւոր յատկութիւնը ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ աւետարանական ճշմարիտ ու անխարդախ ոգի մը:

Բերայէն՝ Մուշեղ վարդապետ Մագրիգիւղ կոչուեցաւ իբր քարոզիչ: Ռոտոսթօ եւ Մալկարա ալ զինքը խնդրեցին տօնական օրերու առթիւ: Այս մեծ պահքի շրջանին մանաւանդ, սահմանուած էր շաբաթական չորս քարոզ տալ, երկու հատ Մագրիգիւղ, հատ մը Բերա, եւ հատ մըն ալ Մայր եկեղեցի: Շաբաթական չորս քարո՜զ... եպիսկոպոսներ ունինք որոնք ամբողջ տարուան մէջ այդքա՛ն ալ չեն կրնար տալ, եւ տասնեակներն ալ չորսը մէկ՝ միա՛յն քարոզի մը տեղը չի բռներ:

* * *

Եթէ Ատանացիք միաձայնութեամբ իրենց առաջնորդ ընտրեցին այս պատուական եկեղեցականը, ապահովաբար զուր տեղը չէր:

Այդ ընտրութիւնը եթէ պատուաբեր է Մուշեղ վարդապետի, պատուաբեր է նաեւ նոյն ընտրողներուն համար, որոնք հրապարակաւ կ'ապացուցանեն այսպէս թէ չեն խաբուիր կարգ մը կաւի վրայ հիմնուած եւ սակայն փառաբանուած արժանիքներէ, եւ թէ գիտեն հասկնալ ու գնահատել նոյն իսկ անիրաւաբար դատափետուած ճշմարիտ յատկութիւնն ու արժանիքը:

Մուշեղ վարդապետ ապահովաբար տեղի նախասիրութիւն չունի. յատկութիւն մը՝ զոր իր ոչ մէկ հակառակորդը կրնայ ուրանալ. գիտենք մանաւանդ թէ ասկէ առաջ՝ շա՛տ աւելի դիւրաւ, շահաբեր ու փայլուն Վիճակներ մերժելով ընտրեց Արաբկիրը, ու վեց տարի կրցաւ պաշտօնավարել առանց նոյն իսկ աննշան դժգոհութիւն մը յարուցանելու, միշտ լաւագոյն յարաբերութիւնները պահելով տեղական կառավարութեան եւ իր թեմականներուն հետ: Այսօր, իր գործը լրացած է Արաբկիրի մէջ. ո եւ է եկեղեցական կրնայ մի միայն շինուած բարոյական ու նիւթական կացութիւնը անվթար պահելով լաւ պաշտօնավարութեան շրջան մը անցընել: Պատրիարքարանն ալ արդէն այդ նկատումով զինքը վար դրաւ, ա՛լ աւելի բազմապահանջ Վիճակ մը ղրկելու համար, Վիճակ մը՝, որ Վանը չէր, ոչ ալ Ռոտոսթօն՝ որոնք քանիցս խնդրեցին զինքը Պատրիարքարանէն, եւ չուզեց զիրենք գոհացնել:

Մենք կը կարծէինք որ միեւնոյն [illegible] վարդապետ՝ տեղի նախասիրութիւն չունենալով, անշուշտ չպիտի ուզէ Ատանայի հրաւէրը մերժել, բայց խնդիրը հոն է որ Պատրիարքարանը պիտի ուզէ՞ զինքը ղրկել, երբ այնչափ ջերմ փափաք մը ցոյց կուտայ արմաշեան մանաւանդ կարող վարդապետները ուղղակի իր հոգեւոր իրաւասութեան սահմաններուն մէջ գտնուող Վիճակներու յատկացնելու:

Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան եւ Պատրիարքարանի յարաբերութեանց մէջ, կարեւոր պարագայ մըն ալ կարող եկեղեցականներու պէտքն է. Պատրիարքարանի հոգեւոր իրաւասութեան տակ գտնուող Վիճակներէն շատեր պէտք ունին այդ կարգի եկեղեցականներու. Կիլիկիոյ Վիճակները նոյնպէս: Բայց գործը հոն է որ կարող ըսուելիք եկեղեցական չկայ մէջտեղ. եղածներն ալ նոյն իսկ քիչ կուգան Պատրիարքարանի հոգեւոր իրաւասութեան ենթակայ Վիճակներուն:

Այս պայմաններուն մէջ, Պատրիարքարանը ի հարկէ պիտի ստիպուի երկրորդական արժանիքի տէր, եւ կամ տակաւին անփորձ եկեղեցականներ միայն ղրկել Կիլիկիոյ թեմերը եւ կարողները պահել իրեն, իր թեմերուն համար, ինչ որ օրինաւոր ալ է արդէն:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Յ. Գ. — Գահիրէի Մելքոնեան եղբայրները որոնք բարերարի անո՛ւն ու համբաւ մը շինած են իրենց իրական բարերարութիւններով, այս տարի ալ Ս. Պատրիարք Հօր անուան՝ 30 օսմ. ոսկի ղրկած են ինծի, Խարբերդ՝ Թլկատինցիի վարժարանին ի նպաստ: Ինչպէս կը յիշուի, Նախորդ երկու տարիներուն ալ, Մելքոնեան եղբայրները երեսնական ոսկի ղրկած էին միեւնոյն վարժարանին ի նպաստ, դրդուած իմ մէկ «Աջ ու Ձախ»էս: Այս նոր նպաստը, Պատրիարքարանի միջոցաւ յանձնուած է յիշեալ վարժարանի տեսչին եւ հոգաբարձութեան, դպրոցին պէտքերուն յատկացուելու համար:

Ա. Ա.

ՊԶՏԻԿ ՆՕԹԵՐ

ԳՈՎԵՍՏԻ ՄԸ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ

Երբեք չէի կրնար երեւակայել այսքան ծիծաղելի հակասութիւն մը: Թերթ մը որ արշալոյսին կը ծագի, անցեալ շաբթուան թիւերէն մէկուն մէջ, գայթակղութիւն պատճառելու աստիճան գովեստներ կը շռայլէր դասագիրքի մը երկրորդ տպագրութեան առթիւ. կարծեցեալ գիւտեր, անգամ նորութիւններ կը վերագրէր անոր: Առանց վերապահութեան, պիտի յայտնեմ թէ տառական ընդօրինակութիւնն է հեղինակին վաղեմի ուսուցչին զանազան դասագրքերէն: Եթէ տարբերութիւն մը գոյութիւն ունի, այն ալ կարգ մը օրինակներու (chojk fil յօջէրդող) իր կողմէ յարմարցուիլն է, անոնք ալ առհասարակ սխալ:

Այդ [illegible] պարբերութիւնները, ինչպէս ըսի, ամէնուն ալ զարմանալի երեւցան, ոչ թէ միայն սա մտածումով թէ հեղինակը խմբագրատունէ խմբագրատուն կը դեգերի, իր մէկ ընդօրինակած դասագիրքը փառաբանել տալու համար, իր իսկ ձեռագիր գնահատականով, այլ անոր համար որ զայն հիւրընկալող թերթը իր յաջորդ թիւին մէջ իսկ քանի մը տողով կը ջնջէ իր երէկի գովասանքները, յայտարարելով թէ «գիւտ», «նորութիւն» ու դեռ կարգ մը մտացածին, անգամ «առաւելութիւններ» իսպառ գոյութիւն չունին եղեր:

Ո՛վ երանելիներ, ինչպէ՜ս նախ ջերմեռանդ համոզումով կը հիւրընկալէք այդ ինքնագովութեան գլուխ-գործոցը, եւ ապա մէկիկ մէկիկ կը փետրատէք réc- [illegible] զիկները: Կա՛մ վարուեցէք, կամ յարդեցէք ձեր դատաստանը. յարափոփոխ մի ըլլաք:

Ն—Ա.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱԳՏԱՂ.-ՄԱՏԷՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Էնկիւրիի նահանգին մէջ Եօզկատէն դէպ ի հարաւ 18 ժամ հեռաւորութեամբ շինուած այս գաւառակը ունի բաւական գրաւիչ ու նկարագեղ դիրք մը, կէս անտառակներով եւ կէս բլուրներով ու ընդարձակ դաշտագետիններով եզերուած: Օդը՝ ձմեռ ատեն թէեւ խիստ խոնաւ է, բայց ամառը, բաւական առողջարար է ու զուարճալի: Իսկ ջուրը, մինչ մաքուր եւ առողջարար է, ինչպէս տեղացիք ալ «չամ սույու...» ըսելով կը պարծենան հոս այցելող օտարականներուն:

Այս տարի, հոս, ուրիշ տարիներու բաղդատմամբ, առեւտուրը շատ ինկած է: Ցորենի, ափիոնի, թիֆթիկի, իւղի եւ սալէպի վրայ շատ կարճ գործեր եղան: Յունուար եւ փետր. ամիսներուն մէջ լաւ գնում եղաւ աղուէսներու, որուն հասը մինչեւ 29 ղրշ.ի բարձրացաւ, բայց այս տարի ձմեռը սաստիկ չըլլալուն պատճառաւ՝ թիւով քիչ գտնուեցաւ: Հաւկիթի վաճառականները դեռ կը շարունակեն գնումներ ընել՝ հատը 6-7 փարայի հաշուով եւ կը ղրկեն Սամսոն:

Դիւզճեցիները որ Մատէնցւոց համար կթան կովեր են —ինչպէս կ'ըսեն իրենք, — այս տարի մեծապէս վնասուեցան քանի մը ամիսներ առաջ տեղի ունեցած սոսկալի պատահարին պատճառաւ: Ամենքն ալ պարտքի ենթարկուած են եւ խղճալի կացութիւն մը ունին: Շատեր վար-հերկի համար եզ չունենալով քաղաքացիներու օգնութեան կը դիմեն:

Ագտաղ-Մատէնի ազգաբնակութիւնը կարելի է չորս տարրերու բաժնել. Թուրք, հայ, յոյն եւ սէթաւրիկ:

Յոյները բաղդատաբար խիստ անկեալ վիճակ մը ունին, թէեւ նիւթապէս ինքզինքնին քիչ մը ապահոված են՝ ծայրայեղ չքաւորութեան մը եւ խնայասիրութեան մը շնորհիւ: Ժամանակէ մը ի վեր, Յոյներուն մէջ խիստ տարածուած է Ֆրանկականը: Յոյն ժողովուրդը՝ ընդհանրապէս կը զբաղի երկրագործութեամբ, քարակոփութեամբ, արհեստաւորութեամբ եւ մաս մըն ալ խանութպանութեամբ: Ունին չորս եկեղեցի եւ 14 քահանայ: Ունին նաեւ՝ [illegible] բաւական փառաւոր դպրոց մը, թէեւ անբարեկարգ:

Հայերը՝ թուով իսկ փոքր տարր մը կը կազմեն, գրեթէ 106 տուն՝ այն ալ Կարմիրէն, Թալասէն, Եղկաշէն, Կիւրինէն, Սեբաստիայէն եւ Արաբկիրէն հաւաքուած գաղթականութիւն մը: Ասոնք, իրենց գործունէութեամբ կրցած են լաւ դիրք մը գրաւել: Նիւթապէս ամէնքն ալ աւելի կամ նուազ ապահովուած են, եւ բաղդատաբար՝ բաւական բարձր մակարդակի մը վրայ կը գտնուին: Հայերը՝ միմիայն իրենց համեստ տուրքերովը՝ կը կառավարեն եկեղեցի մը եւ դպրոց մը: Չորս տարիներու կարճ ընթացքի մը մէջ ունեցած են տարեկան 1000 ղրշոյ հասոյթ բերող եկեղեցապատկան կալուածներ:

Հայոց եկեղեցին, որ շուրջ 78 տարուան հնութիւն մըն է, կը կոչուի Ս. Աստուածածին եկեղեցի: Ունի հարկ եղած ամէն զգեստեղէններն ու սրբազան անօթները, որոնց մէջ ամէնէն նշանաւորն է խաչքր-ձեռագիր ու արծաթապատ Աւետարանը՝ սա յիշատակագրով — «Յիշատակ է Իւղաբերից Ս. Ա. [illegible] որդի բարեխէր Նիկողայոս աղնէ աղային: Ի դուռն Նորաշէն Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն Մետաղու: Յամի Տեառն 1833 դեկտ. 17»:

Սոյն եկեղեցւոյն մէջ կը պաշտօնավարէ այժմ՝ բաւական ուսեալ բնիկ Թալասցի Նորընծայ քահանայ մը, Տ. Եղիշէ քհնյ. Էմմէքճեան, որուն կը վճարուի տարեկան 1400 ղրշ., բացի ծխական իրաւունքներէ:

Եկեղեցիին մօտիկ կը գտնուի միայարկ դպրոց մը՝ երկու սրահներով, ուր կը դասաւանդուին եօթնասունի չափ երկսեռ աշակերտներ ուսուցչի մը, օգնականի մը եւ վարժուհիի մը խղճամիտ աշխատութեամբ: Վարժարանին տարեկան պիւտճէն, որ 32 օսմ. ոսկիի գումարի մը կը յանգի, կը հոգացուի քանի մը պատուաւոր անձերէ բաղկացած հոգաբարձութեան մը ջանքերով, իսկ դպրոցի ներքին գործերուն վերաբերեալ ամէն կարգադրութիւն յանձնուած է բնիկ Կիւրինցի ուսուցչին, որուն եւ նոյնպէս հոգաբարձութեան շնորհիւ այս տարի դպրոցը խիստ լաւ կազմակերպութեան մը մէջ դրուած է:

Ս. Աստուածածին եկեղեցիի յարակից հարաւային կողմը կը գտնուի փոքրիկ գերեզմանատուն մը՝ ուր փափաքողները կը թաղեն իրենց մեռելները, տղոց համար 50 ղրշ., իսկ չափահասներու համար 100 ղրշ. հողագին վճարելով եկեղեցին: Գերեզմանին վրայ քար դնելու համար 100 ղրշ. եւս կ'առնուի:

*** Չորս ամիսներէ ի վեր քուէարկութեամբ ընտրուած է Թաղ. Խորհուրդ մը՝ հետեւեալ անձերէն բաղկացած. — Նախագահ՝ Տ. Եղիշէ քահանայ, Ատենապետ՝ Տ.գ. Անդիր էֆ. Անդիրեան (Պալուեցի), Ատենադպիր՝ Արշակ էֆ. Ջրխեան (վաճառական բնիկ Կարմիրցի), Անդամներ՝ Կարապետ էֆ. Սերոբեան (փաստաբան Կարմիրցի), Արտէն էֆ. Արսլանեան (փաստաբան Թալասցի), Սարգիս Գասպարեան (վաճառական Կարմիրցի), Ասատուր Ջրխեան (վաճառական Կարմիրցի), Արմենակ Պէրպէրեան (կօշկակար Եօզղատցի) աղաները: Ագտաղ-Մատէնի Թաղ. Խորհուրդը մեծ նշանակութիւն ունի, զի միայն ինքն է քաղաքին մէջ գտնուած Հայոց տնտեսական, եկեղեցական, կրթական եւ բարեգործական մատակարարութեանց վերակացուն: Ներկայ Թաղ. Խորհուրդը կը զբաղի նախորդ Թաղականութեան օրով անվճար մնացած Պատ. տուրքի գանձումներով, եւ կարգ մը եկեղեցական խնդրոց լուծման, որոնք գորդեան հանգոյց դարձած են: Սոյն Թաղականութիւնը եթէ իր գանձումները գլուխ հանէ, նպատակ ունի եկեղեցիի առջեւը գտնուած բաւական մեծ բանջարանոցը, որ յոյնի մը սեփականութիւնն է, գնել եւ հոն կանոնաւորապէս շինել դպրոց մը, որուն պէտքը յոյժ կարեւոր է եւ զգալի: Այս կէտը մասնաւորապէս ամենաբարձր ուշադրութեան կը յանձնենք թէ՛ Սրբազան Պատրիարք Հօր եւ թէ՛ Կեդր. Վարչութեան, որ մանաւանդ երբ սոյն դպրոցի շինութեան հարկ եղած կայս. հրամանը ձեռք բերելու համար դիմուի Պատրիարքարան՝ չխնայուին սոյն առթիւ հարկ եղածն ի գործ դնելու ջանքերը: Նոյնպէս բարեսիրական գթութիւնը կը հայցենք այն ամէն պատուաւոր ազգայիններուն որոնք պիտի բարեհաճին չմոռնալ իրենց լումաները՝ սոյն առթիւ երբ դիմուի իրենց բարեսիրութեան:

Դատարանի անդամակցութեան շրջանը լրացած եւ կարգն ալ Հայոց ըլլալով ընտրութիւն կատարուեցաւ ու ընտրելոց ցանկը ղրկուեցաւ Եօզկատ: Երեք ամիսներէ ի վեր տեղւոյս Գոմիսէր [illegible] Հիւսէյին էֆէնտին, որ արդէն նոյն պաշտօնն ունէր Սունգուրլուի տեղական կառավարութեան մէջ:

Ագտաղ-Մատէն Տ. Թ.

ՍԵՐԵՆԱՏ

(ՔՄԱՅՔ)

Կ. Ա. Պարսամեանին

Իմ սիրականս պաղած է, յափրացած ըլլալուն ալ ես, այն արբշռանքի հասցնող անկիւնէն, որ սէրը սրտերու մէջ արամութեան քաղցրիկ հմայքովը կը կաթեցնէ, թո՛յլ, մեղկացնող թրթռումներով: Սիրականս սէրով տաքցած կուրծքիս վրայ սեղմեցի՝ ուժգի՛ն պիրկ, որ տաք մնայ մի՛շտ, եւ սակայն պաղեցա՛ւ ան, ցրտացա՛ւ, սրտիս ողջ ջերմութիւնը անօգուտ եղաւ զինքը տաքցնելու, բոցաւառեցաւ ան գեղեցկօրէն, ու, աւա՜ղ թօռմեցաւ շատ շուտով: Իր մահացումը թախիծ մը կը դնէ կուրծքիս վրայ, սե՛ւ պատանքներով որ երբեք չի հիննա՛ր. զանի փնտռեցի անձկագի՛ն, ու չգտա՛յ: Անոր նամակները առաջ ինչ տաք էին, հրդեհուող սրտի մը ցոլացիկ ցանցերն էին համա՛կ, խայտ բանդիւրի մէջէն արտայայտուա՛ծ, ու ես այդ նամակներուն անկեղծ շունչովը զգլխած՝ այսպէս երազային միւզիք, յամր պարուրանքի մը մէջ կ'իյնայի. ո՞ւր է հիմակ. քաղքին ու ամբողջ դաշտին պուրակներուն մէջ չեմ գտներ իմ հիրիկս, եւ կը մտածեմ թէ աշխարհէն գացած է անիկա, ո՛չ թէ սրտէս: Անոր վերադարձումը կրակ էր ինծի հանդէպ: Գիշերը, տակաւին սոխակներու երգը չաւարտած, լուսնի լոյսով, կարօտցա՛ծ աչքերով, դիւթական նուագներու հետ, փնտռեցի զանի, պարտէզիս կանանչ բահաւանդին մէջ, ու չգտայ. անոր սիրտին կրակը մարեցաւ, որովհետեւ սիրած ըլլալու համար սիրեց:

Անոր սիրտին ճրագը մարեցաւ, ու ես վշտաւոր կաքաւի մը պէս տատանանքով, ծառերու գագաթը միայն սրտաբեկ թարթափանքով, արցունքոտ աչքերով, փնտռելով զանի, որ չկայ: Չես սիրեր իս, ու ես հեռուներէն, յիշատակի թեւերուն վրայ թառած կը հսկեմ քու սիրոյդ վրայ, վասն զի քու սէրդ իր աղնատ վիճակին մէջ անգամ թանկագին է ինծի, ո՛վ սիրելիս որ լացուցիր իս տրտմագին: Օր մը երբ արթննայ կուրծքիդ տակ մեր սիրոյն թօշ, անգոյն յիշատակը՝ մի՛ լա՛ր, մի՛ գա՛ր իմ խնկձուկ սիրոյս վրայ, վասնզի դուն որ մեռած ես լացնելով, սիրոյս մէջ ալ կը մեռնիս. Թո՛ղ լեռան թռչունները երգեն անոր վրայ հիւսուած մահնուագը, թախծոտ Բուքի խաղերով:

*** Վարդ տուր, երբ ցաւին տրամութեան պոռթկանքը կը դալարէր սիրտիս մէջ քնքուշ բահաւանդի մը մէջ ամփոփուած, մետաքս դիպակի մը հանգոյն: Քեզմէ զատ վարդ չեմ ճանչնար ե՛ս. կուրծքիս վրան էիր ատեն մը, ու դուն չուզեցիր մնալ հոն: Ատեն մը քու սէրիդ համակրութեանը մէջ, երջանկաւէտ զգայնութիւններ կը խօսէին սիրտիս, մեղմօրէ՛ն, նուաղուտ, ու ես կ'օրօրուէի անհուն տրամութեան մը մելամաղձոտ ալիքներուն վրայ: Վարդերը հոս սեւցան, բայց դուն վարդն ես սիրունիկ, սրտագրա՛ւ. վարդիդ փոխարէն սիրտս կուտամ ես, մինակ ապրիմ հեշտանքով բոյրոտ վարդին հետ: Դեղին վարդը թոռմելու նշան է. դուն դեղին վարդ ղրկեցիր ինծի, որով սիրտս այրեցաւ, տառապեցաւ. արդէն հրդեհուած յոյսս. ատոր համար աչքերս կը լեցուին տրամութեան արցունքներով, իմ վրդովանքիս հետ մինակ ձգէ իս, որպէս զի կարենամ խոցոտուած սիրտիս մէջ ամփոփուիլ: Դեղին վարդը շուտ կը թառամի. քու սէրդ ալ, անոյշ աղջի՛կ, այդ դեղին վարդին նման, արդեօք շուտով թառամեցաւ, ու ալ չպիտի փթթի շողանքով աչքերուդ մէջ զոր կը պաշտեմ անհուն երկինք մը կենալուն համար հոն. որովհետեւ նայիլ գիտես դուն. նայէ՛, անգամ մըն ալ. սիրտիս որ կը չորնայ, ու աչքերուս որ կ'արցունքոտին: Շքեղանքով պատառուած սիրտիդ յատակը չկա՞յ արդեօք մատաղ փանաքի բաժին մը ինծի համա՛ր: Քեզի համար մութ-ծով աչերէս թող որ թախծոտ արցունքներ տրտահոսին, ու թող այնչափ սէրդ երգող գեղօններս վրդովանքով ու խոցո՛ղ: Ծաղիկներ թօթուեցի ես՛ նուիրելու համար անոր որ կը նայի՛, բայց ամբողջ քաղքին պարտէզներուն մէջ յարմար ծաղիկ չկա՛յ, որպէս զի իր վրան անմահացնէ իմ սէրս, իմ սիրտս, որուն մէջէն յար կ'երգեմ խորովանքով, այն երգին վրթկող ցաւագին մասը, որուն մէջ, բաժանումի հիւծումին անհուն թախծութիւնը կուլայ քանի մը լուռ խաղերու մէջ, ու սիրտս կը լեցուի զուտա զուտա արիւնով,

---

—(15)—

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՏԻԿԻՆ ՔՐԻԶԱՆԹԷՄ

Հեղինակ Թարգմանիչ
ԲԻԷՐ ԼՈԹԻ Տ. Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

Ժ.

—Աւա՜ղ, ո՛չ, անոնք չէին գար այս խիստ հեռաւոր ու այլանդակ միջավայրը...: Կապտորակ շղարշաքօղին մէջէն կ'ընդնշմարուէր ծոմոնաւին, իր մթագոյն գիշերազգեստին մէջ տարօրինակ շնորհով մը տարածուած, ծոծրակը հանգչեցուցած իր փայտէ նեցուկին մէջտեղ եւ մազերը յարդարուած՝ մեծ փայլուն խըղանջներու նման: Իր յամպարով օծուած բազուկները, փափկիկ ու սիրուն, մինչեւ ուսերը կ'երեւային իր լայն թեզանիքներուն մէջէն:

«Ինչ կրնան ընել իրեն ասոնք, սա մկնիկները» կ'ըսէր ինքնիրեն Քրիզանթէմ: Բնականաբար չէր հասկնար: Փոքրիկ կատուի մը փաղաքշանքով իր խոշոր աչքերը դէպի ինծի դարձնելով՝ հարցուց թէ ինչո՞ւ չէի քնանար, — եւ դարձեալ իր քովը պառկելու.

ԺԱ.

Օր Ֆրանսայի ազգային հանդէսին: Նակազաքիի նաւահանգիստին մէջ դրօշազարդութիւն եւ թնդանօթաձգութիւն կ'ըլլայ ի պատիւ մեզի:

Ափսո՛ս, ամբողջ օրը չա՛տ կը խորհիմ անցեալ տարուան յուլիս 14ին, երբ ո՛րչափ անդորրութեամբ անցուցի ընտանեկան հին տունս մէջ, դուռը գոցած՝ անցորդներուն, մինչդեռ զուարթ ամբոխը կ'առնէր դուրսը: Մինչեւ իրիկուն նստած էի այծեմիկի մը սարփինային շուքին տակ, նստարանի մը վրայ, ուր, մանկութեանս ամառները, տետրակներովս կը տեղաւորուէի՝ պարտականութիւններ պատրաստելու երեւոյթով մը: — Օ՛հ, պարտականութիւններս ըլլալու այն ժամանակները... բոլորովին ուրիշկերպ էր խելքս. ճամբորդութիւններու, հեռաւոր երկիրներու, արեւադարձային երազուած անտառներու մէջ ...: Այն եղանակին, պարտէզի նստարանին շուրջը, պատին քարերուն ինչ ինչ ծերպերուն մէջ կը բնակէին սեւ ագեղ սարդեր, պատրաստ խոյանալու՝ անխոհեմ ճանճիկներուն եւ կամ պատյուր եղած օձասանդրերուն վրայ:

Իմ զբօսանքներէս մէկն էր տանիլ խոտի շիւղ մը կամ կեռասի մը տասնը, մեղմիւ, խիստ մեղմիւ խաղցնելու համար սարդերը՝ իրենց ծակին մէջ: Այն ատեն, յանկարծ, դուրս կը վազէին, բոլորովին խաբուած, կարծելով թէ որսի մը հետ էր գործերնին, մինչդեռ ես սոսկումով ետ կը քաշէի ձեռքս ...: Լա՛ւ ուրեմն, անցեալ տարի յուլիս 14ին, յիշելով չարադրութեանց այն [illegible] թուած ժամանակը եւ երբեմնի այն խաղը, գտած էի միեւնոյն սարդերը՝ (կամ գոնէ նախորդներուն աղջիկները) միեւնոյն ծակերուն մէջ: Ու դիտելով զանոնք, դիտելով խոտի շիւղերն ու ծառի մամուռները, կեանքիս առաջին ամառներէն հազարաւոր յիշատակներ ունեցած էի, յիշատակներ՝ որոնք տարիներով քնացած էին այդ հին պատին տակ, բաղեղներու շուքին մէջ...: Երբ ամէն բան մեզ կը փոփոխէ եւ կ'անցնի, զարմանալի գաղտնիք մըն է բնութեան այն հաստատամտութիւնը՝ որով միշտ միեւնոյն կերպով կը պատկերացնէ մեզ իր ամենափոքր մանրամասնութիւնները. Ամառներու միեւնոյն տեսակները դարձեալ կը կոնըշնան միեւնոյն տեղերը, եւ միեւնոյն փոքրիկ միջատները, ամէն ամառ, միեւնոյն խորչերուն մէջ միեւնոյն բոյները կ'ընեն:

Կը զգամ թէ մանկութեան ու [illegible] այս ընդմիջող յաւելուածը անպատեհ կերպով կը խառնուի Քրիզանթէմի պատմութեան մէջ: Բայց անհեթեթ ընդմիջումը բացարձակ բան մըն է այս երկրին ճաշակին մէջ. ամէն տեղ կը կատարուի ան, խօսակցութեան, նուագածութեան, նո՛յն իսկ նկարչութեան մէջ ա՛լ: Գիւղանկարիչ մը, զոր օրինակ, լեռներ եւ ժայռեր ցոյց տալով պատկեր մը լրացնելէ յետոյ, բնա՛ւ չպիտի վարանի իր երկինքին է՛ն աղուոր մէկ տեղը՝ շրջանակ մը, եռանկիւն մը եւ կամ ո՛ եւ է ձեւով շրջանակ մը շինելու, որուն մէջ պիտի նկարէ որ եւ է անակնկալ ու անպատշաճ բան մը. չինացի քուրմ մը որ կը հովահարուի, կամ գաւաթ մը թէյ խմող աղջիկ մը: Ոչինչ աւելի ճապոնական է՝ քան այս տեսակ բոլորովին անյարմար խոտորում մը ընելը:

Մանաւանդ որ, եթէ այս բոլորը յիշողութեանս առջեւ բերի, ինքնին լաւ մը որոշելու համար էր տարբերութիւնը անցեալ տարուան յուլիս 14ին, — այնքան խաղաղ կերպով անցուած՝ աշխարհի գալէս ի վեր ինծի ծանօթ բոլոր ընտանի առարկաներուն մէջտեղ, — եւ ասոր՝ որ աւելի յուզումնալից է տարօրինակ իրողութիւններու մէջ:

Ուստի, այսօր, ժամը երկուքին, կիզիչ արեւուն տակ, երեք արագընթաց ճինճեր արագօրէն կը քշեն մեզ, Իվը, Քրիզանթէմն ու զիս, հնդկական կարգով ամէն մէկերնիս առանձին սայլակի մը մէջ, մեզ կը տանին մինչեւ Նակազաքիի միւս ծայրը, եւ հոն մեզ կ'իջեցնեն սարաց հսկայական սանդուխի մը՝ որ ուղղակի լեռը կը հանէ:

Աս «Օզիւէյմա»ի մեծ տաճարին սանդուխն է. կրանիթէ շինուած է ան եւ ամբողջ բանակի մը վերելքին բաւելու չափ լայն. պատկառելի եւ պարզ է Բաբելոնի կամ Նինուէի շէնքի մը պէս, բացարձակ հակադրութիւն մը կազմելով շուրջի ամէն փոքրութիւններուն հետ: Կը մագլցինք ու կը մագլցինք, Քրիզանթէմ մեղկ, պարապուած երեւոյթ մը առնելով իր թղթէ հովանոցին տակ՝ որուն սեւ եզերքին վրայ վարդագոյն թիթեռնիկներ նկարուած են: Շարունակ բարձրանալով՝ կ'անցնինք նուիրական ահագին կամարակապներուն ներքեւէն, նո՛յնպէս կրանիթէ շինուած, կոշտ ու նախնական ձեւով մը: Ստուգիւ այս սանդուխներու եւ մեհեաններու այս կամարակապները այն միակ մեծվայելուչ բաներն են՝ զորս այս ժողովուրդը երեւակայած է. ճապոնական ըլլալնուն վրայ կասկածելու աստիճան զարմանք կ'ազդեն անոնք:

Տակաւին կը մագլցինք: Այս տօթագին ժամուն՝ սա գորշագոյն սանդուխներուն վերէն ի վար՝ միայն Քրիզանթէմի հովանոցին վարդագոյն թիթեռնիկներն են՝ որ քիչ մը զուարթ ու շողշողուն գոյն մը կ'արձակեն:

(Շարունակելի)

իր մարմինը ամբողջութիւնն է անուշութեան։ Բերանս համ չկայ, որովհետեւ չվայլեցի զայն։ Մեղրը ինչ է անոր ձեռներուն քով. իր ձեռները լզողին բերանը յափշտակական համ կուգայ, տնա՛ւ։ Իր աչքը սիրտիս վրայ պսակ մը դրած էր, ու ես չճանչցայ անոր յորդը՝ որքան ատեն որ բոլորովին իմս էր, բայց ո՞ւր գնաց այդ կրակէա աչքը, թռա՜ւ, թռա՜ւ ու մեռա՜ւ, թողելով սիրտիս վրայ, աչքէն թրծուած լուս-պսակի մը լուսեղ բորբոքանքը՝ պտուտքող ցաւերով։

⁂ Իր ղրկած վարդը սիրտիս վրայ դրի, ու անիկա այրելու աւխնաս ներշնչանքը տուաւ ինծի, թէեւ արդէն տարեքի մը տաժանքը ցանեց իմ վրան, որ կը մխա՛յ, նայելո՛ւն համար. արցունքով կը լեցուին աչքերս, քանի՛ այդ յաւշալուկ վարդին նայիմ։ Իր վարդը վայելք մըն է, բայց ե՞րբ անգամ մըն ալ պիտի բացուի ինք, ցոլքոտ գոյներով սիրական աղջիկը։ Սեւ ալերով սիրականս կը փնտռեմ, գուցէ կորուսած ըլլայ իր ճամբան ու չեմ կրնար գտնել. ո՞վ կրնայ ըսել արդեօք ինծի իր տեղը, քանզի ան կը ծիրէ մտցուռներուն մէջէն բաւրաւմուանէտը. ո՞վ կրնայ ըսել իր տեղը։ Վարդին հոգար համբոյր թոցուցի, քանզի սիրականիս աչքոտ ձեռքերը հըպած են անոր, կը զգա՜մ, վարդ չէր իմ ուզածս, իր աչքէն զատ ուրիշ բան չուզեցի ես իրմէն, ու ան զլացա՜ւ։ Վարդը պղտամարկս քով դրի, եւ տխնդանտ հոգիիս տրբչանքը տուաւ ան. դուն վարդ ղրկեցիր ինծի, ուրեմն վայրկեան մը եղաւ, ո՛ւր դուն իմ վրաս խորհեցար մաքի ճերմակ թռիչքով, ու ըսել թէ ո՛րքան տառապեցայ։

⁂ Սոխակները վարդին թուփին վրայ վարդենին կը սիրերգեն, իրենց աչքին անուշ շոյանքէն արբշռած, կ'երգեն խնդագին, կուրծքերնին փուշին մխած, մինչդեռ, հեռուներէ՛ն, իմ աչքէն անջատուած, տառապանքն է որ կուլա՛մ, վասն զի իմ սիրականս պղած է այն բերկրանքէն որ աչքը՝ սրտներու մէջ տրտմութեան քաղցրիկ հմայքովը կը կաթեցնէ, թո՛ղ մեղկացնող դաշնակումներով։

Սըվազ Վ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Մանչուրիոյ մէջ զինուոր ցամաք հանելու յատակագիծները. — Կացութիւնը Քորէայի մէջ. — Վլատիվոստոքի ռմբակոծութիւնը. — Բորթ-Արթուրի ռմբակոծութիւնը. — Ալեքսիեվ ծովակալը. — Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ յարաբերութիւնները. — Բեղերսպուրկի ֆռանսական դեսպանը. — Զինուորական գործողութիւններ. — Ճաբոնի մէջ. — Զանազան լուրեր։

Բարիզ, 2 ապրիլ. — Թան հեռաւորը կը հրատարակէ. — «Օրուան խնդիրներէն մէկն է ճափոնական զինուորներուն ցամաք հանուիլը Լէաօ-Թունկի ծովածոցին մէջ։ Ռուսիոյ ընդհանուր բաղջակալ ալ նկատողութեան առած է այդ խնդիրը, բայց պէտք է ըսել թէ Թայմզի այն ենթադրութիւնը, որով կը ջատագովէ այդ գործողութիւնը՝ երբեւ խարխուր ծանուցանելով զայն ճափոնական յատակագիծին, կասկած առաջ կը բերէ. Նախ կ'ուզուի գիտնալ թէ անգլիական մեծ լրագիրը ի՛նչ չափ կրնայ ունենալ, իր թղթակիցներուն գաղտնիքները տանիքներու վրայէն ծանուցանելով։ Լէաօ-Թունկ զինուոր ցամաք հանելը կարծուածին չափ դիւրին չէ, նոյն իսկ ամէնէն յարմար տեղը՝ Նիու-Չուանկ, ուր Լէաօ-Թունկի ծովածոցը այն առաւելութիւնը ունի որ նաւերը կրնան եզերքին մօտ տանիլ զինուորները։ Գետին բերանը, թէեւ նաւահանգիստին մուտքը փոքրիկ մը կայ, դերծ է աւազներէ՝ որոնք գօտի մը կը կազմեն Մանչուրիոյ գրեթէ բոլոր եզերքները։ Գետաբերանը, արդարեւ, պաշտպանուած է ամրոցներով եւ պատնէշներով՝ հողով լեցուն պարկերէ կազմուած, սակայն ճափոնական մարտանաւերուն թնդանօթները շուտով պիտի քանդեն պաշտպանութեան այդ միջոցները։ Այդ առաւելութիւններէն եւ գետին նաւարկելի ըլլալէն հրապուրուած, Ճափոնները իրենց բոլոր փոխադրանաւերը ճամբայ հանելով մօտերս յիսուն հազար զինուոր պիտի առնին հոն, ինչպէս կ'ըսուի։ Գործողութիւնը ո՛րքան ալ մեծ խնամով պատրաստուած ըլլայ, շուտ մը անակնկալներ կրնան խանգարել անոր կարգ ու սարքը։ Միայն հետեւակները ցամաք հանել բաւական չէ. կան նաեւ հեծեալները, թնդանօթները եւ վերջապէս բանակի մը բոլոր կազմածները որոնք առաջին նշանին դէմ առ դէմ պիտի գտնուին ռուսական զինուորներուն։ Ճիշդ այդ կողմերն է որ Ռուսերը ամէնէն աւելի զինուոր ունին. ըսողներ ալ կան թէ աւելի շատ, երբ նկատողութեան առնուի Եալուն. ուրեմն կը հարցուի թէ ինչու Ճափոններ ու անոնց բարեկամները զինուորները հոն պահելու նպատակով չէ որ ցամաք հանելու սպառնալիքը կ'ընեն։ Ըսուեցաւ նաեւ թէ կը վախցուի որ Թիէն-Ձին ալ զինուոր ցամաք հանուի՝ Թիէն-Ձինէն Սին-Մին-Թինկ տանող ճամբուն վրայ, բայց այդ ենթադրութիւնը շատ վտանգաւոր կ'երեւայ։ Երկաթուղին կը գրաւեն չինական զինուորական կայաններ որոնք պատրաստ են Ճափոններուն ճամբան կարել, տալ թէ աւ չէզոքութիւնը խզած պիտի ըլլան։ Եթէ այդպէս չընեն, նոյն իսկ այդ իրողութիւնով Ռուսերուն անվիճելի իրաւունք պիտի տան արշաւելու չինական հողը։ Միւս կողմէ զինուոր ցամաք հանելու գործողութիւնը շատ դանդաղ պիտի կատարուի եւ ամէնէն քիչ հինգ օր պիտի տեւէ, եւ անոնց յառաջխաղացումը դէպ ի Մուգտէն, որ միակ նպատակակէտն է, բաւական երկար պիտի տեւէ. այդ միջոցին Ռուսերը ժամանակ պիտի ունենան առճգին բանակ մը առաջ անցընելու։ Մանչուրիոյ մէջ զինուոր ցամաք հանելու համար ընտրուած կէտը ո՛ր ալ եղած ըլլայ, անիկա անմիջական ճակատամարտ մըն է զոր Ճափոնները պիտի կատարեն իրենց համար աննպաստ պայմաններու մէջ, եւ թէ Ռուսերը կարելի է որ այն առաւել պարտութեան մը մատնեն իրենց թշնամին՝ որուն հետեւանքները անդարմանելի ըլլան։ Հիմակուհիմա նոյն սպառնալիքին հետեւանքով այդ տեղերը վար դրուած են այն զինուորները որոնք պէտք է Եալուի եզերքները գտնուին։ Քուրոբաթքին զօրավարը արիկա Ճափոններուն կողմէ եղած պատերազմի խորամանկութիւն մը պիտի նկատէ՞ եւ կամ իր զինուորներուն ու սպիրներական վաշտերուն մեծ մասը հոն պիտի պահէ՞։ Ո՛վ գիտէ։ Սա յայտնի է, սակայն, թէ դիպուածին, ներշնչումին հետեւելով բան մը պիտի չգործուի, եւ թէ պատերազմը գիտական ու մաթեմաթիքական կերպով առաջ պիտի տարուի, այն եղանակով որ աւելի չնմանի նոյն իսկ այն առժամեայ ձախողուածները՝ որոնց կ'ենթարկեն բանակները յանդուգն յարձակողականը եւ կանխատեսել կարծիքները։ Քանի որ այսքան կը խօսուի Նիու-Չուանկի վրայ, եւ նոյն իսկ այն պահուն երբ Մաքարով ծովակալը իր շարժման բոլոր ազատութիւնները պահած է, Ճափոնները լռին կը շարունակեն զինուոր ցամաք հանել Քորէա եւ իրենց յառաջխաղացութիւնը կը պատրաստեն Եալուի վրայ, ուրկէ իրենց յառաջապահները 175 քիլոմեթր [illegible] Թաղըրկելով իսկ թէ Ռուսերը իրենց հետաղօտիչները գետին ձախ եզերքին վրայ թողուն առաջացները հալելու եւ ջուրերը յորդելու եղանակին, առաջ օրէն առաջ որ եւ է ընդհարում կարելի չէ պատահել։ Երբ ճափոնական զինուորները մեծ թիւով յառաջանան՝ հաւանական է որ երկու հակառակորդները գետին երկու եզերքներէն զիրար դիտեն ատեն մը, մինչեւ որ գետին վիճակը թոյլ տայ անցք մը. ուրեմն այդ հաշուով տակաւին ամիս մը պէտք է, մինչեւ որ մեծ ճակատամարտը կատարուի որ առաջինը պիտի ըլլայ բուն իսկ պատերազմին, եթէ Լիաօ-Թունկի մէջ զինուոր ցամաք հանելու գործողութիւնը լոկ խրտուիլակ մը ըլլայ։»

Բեղերսպուրկ. — Հիմա հաստատուած է որ ռուսական նաւատորմիղը Վլատիվոստոք կը գտնուէր ռմբակոծման պահուն, թէեւ դուրս ելլելու պատրաստ, սակայն չերեւցաւ, վասն զի իրմէ աւելի բազմաթիւ թշնամիի մը հետ կռուելէ բոլորովին տարբեր նպատակ մը ունէր։ Ճափոնները չանցան ռուսական նաւատորմիղը եւ մինչեւ վերջին օրերս անոր գտնուած տեղը փնտռեցին։ Պոեարին որ պայթումէն ետքը խրած էր, նաւամիջի միջոցաւ Տալնի տարուեցաւ, ուր կրած ծանր վնասները կը նորոգուին։

— Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ մինչեւ երէկ գիշեր տակաւին որ եւ է լուր առնուած չէ Բորթ-Արթուրի դէմ յարձակման մը մասին, որ տեղի ունեցած ըլլայ մարտ 30էն 31ի գիշերը, ինչպէս ծանուցին Թօքիոյէն հեռագիրները։

— Այսօր Բորթ-Արթուրի մէջ պիտի կատարուի յուղարկաւորութիւնը ճափոնցի մեքենավարի մը որ մարտ 27ին մեռած է։

— Ճափոնական թորփիլանաւերու քանդման մէկ ապացոյցը կը կազմէ ճափոնական նաւատորմիղին մէջ փոքր թորփիլանաւերու ներկայութիւնը մարտ 27ի յարձակման ատեն։ Հիւանդները լաւ են։ Օդը տաքցած է։

Խարպին. — (Մաթէնի թղթակցէն). — Բորթ-Արթուրի թղթակիցս նամակ մը կ'ուղղէ ինծի, որով կը հաղորդէ մարտ 22ի ռմբակոծութեան յատկանշական մէկ դրուագը։ Երբ ռուսական նաւատորմիղը իր ամբողջութեամբը ծովին բացը երթալէ ետքը նաւահանգիստ կը վերադառնար, Բիժանի ծովածոցէն հրացանի քանի մը ձայներ լսուեցան։ Իսկոյն ենթադրուեցաւ թէ Ճափոններն էին որ արշաւանք մը կը փորձէին. ուստի Մաքարով ծովակալը անմիջապէս մարդ ղրկեց տեղեկութիւն առնելու համար եւ իմացուեցաւ որ այդ հրացանի ձայները Եուզային ռուսական վաշտէ մը՝ որուն հրամանատարը նշանառութեան փորձեր կատարել կուտար, առանց ուշադրութիւն ընելու Ճափոններուն ռմբակոծութեանը։ Առաջնապահական կառախումբ մը քանի մը օրէն Խարպին պիտի ուղեւորի՝ վիրաւորներ տանելով։ Այս օրերս զրոյց ելաւ թէ Բորթ-Արթուրի փոքրաններէն մէկին պահակները անսովոր բան մը տեսեր են որ երբեմն ծովին մէջ կը խորասուզուէր եւ յետոյ դուրս կ'ելլէր. ասոնք ընդծովեայ նաւեր ենթադրուեցան Ճափոններուն կողմէ գնուած։ Մասնաւոր պաշտօնեաներ ղրկուեցան քննութիւն կատարելու, բայց բան մը չկրցան սաուգել։ Նովի Քրայ իր վերջին թիւին մէջ, ընթերցողներէն ներողութիւն կը խնդրէ անկանոն կերպով հրատարակուելուն համար եւ կը յարէ թէ տպագրական մեքենան դարձնող Չինացիները միշտ կը փախչին երբ ռմբակոծութիւնը սկսի, որով Նովի Քրայ ասկէ վերջը այն օրերը միայն պիտի հրատարակուի, երբ Ճափոնները ռմբակոծութիւն չկատարեն։ Ռուս սպայ մը՝ տեղակալ Շրոպէր երէկ Խարպինէն անցաւ՝ դէպ ի Բորթ-Արթուր, քանի մը թռուցիկներէ բաղկացած գործիքով որոնց տակ օդապարիկի նաւակ մը կայ։ Այդ տեղակալը նոյն գործիքով նաւի մը մէկ կայմէն՝ վեր կը կենայ եւ այդ կայմին կապուած է հեռաձայնի թելով մը։ Կրնայ շատ հեռուները տեսնել եւ տեղեկութիւն հաղորդել նաւուն։

Բեղերսպուրկ. — Ալեքսիէվ ծովակալը, երէկ, այցելեց Բորթ-Արթուրը, ուր ընդունուեցաւ Պորիս ու Սիրիլ մեծ դուքսերուն, Մաքարով ծովակալին, զօրավարներուն եւ տեղական իշխանութեանց կողմէ։ Ալեքսիէվ ծովակալը նաեւ այցելեց Բեդրօբաւլովսք, Բալլատա, Ռեթվիզան ու Սեզարէվիչ մարտանաւերը. պատուեց սուրեր յանձնեց վերջին ճակատամարտներուն ատեն նշանաւոր հանդիսացողներուն։ Ռմբակոծութիւնէն ի վեր առաջին անգամն էր որ Ալեքսիէվ ծովակալը Բորթ-Արթուր կ'այցելէր։

— Բեղերսպուրկի մէջ կը հերքուի անգլեօ-ռուս համաձայնութեան մը լուրը, որ անկարելի կը նկատուի, նկատողութեան առնելով մէկ կողմէ Ռուսերուն կացութիւնը Մանչուրիոյ մէջ եւ միւս կողմէ Անգլիացիներուն՝ Թիպէթի մէջ։

— Բեղերսպուրկի քորէական դեսպանը՝ Պ. Չին Բոմ Եէ, երբ Քորէա ալ պատերազմիկ եղաւ, ներկայացաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆի կոմսին որ խորհուրդ տուաւ անոր՝ Ռուսիայէն չհեռանալ։ Ճափոնները բանեցին քորէական դեսպանին կողմէ իր կառավարութեան ուղղուած հեռագիրները, որոնցմով հրահանգ կը խնդրէր։ Հիմա դեսպան Պ. Չին Բոմ Եէ որ եւ է տեղեկութիւն չի կրնար ստանալ, այդ պատճառով իրմէ խնդրուած տեսակցութիւններէն խոյս կուտայ, հիւանդութիւն կեղծելով։

— Ռուսիոյ Զարուհիին նախագահութեամբ կազմակերպուած հանգանակութենէն ի նպաստ նաւատորմին, մինչեւ հիմա 1,710,000 րուպլի գոյացաւ։

— Ամերիկա գտնուող Սլաւները որոշեցին 200,000 տոլար նուիրել՝ Ռուսիոյ պատերազմական ծախքերուն համար։ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ նպաստ հաւաքելու համար։ Պ. Յրոնքօ Նէքարտօ որ, այդ յանձնաժողովին նախագահ ընտրուած է, յայտարարեց. — «Կ'ուզենք ապացուցանել թէ Ռուսիա որ միշտ Մ. Նահանգաց բարեկամը եղած է, ներկայ վիճակին մէջ տակաւին շատ բարեկամներ ունի Ամերիկայի մէջ։ Համամիտ ենք սլաւական վերջին միթինկին կողմէ քուէարկուած որոշումին, որ կը դատապարտէ ճափոնական հեթանոսութեան կուսակիցներուն հակաքրիստոնէական ոգին։»

Բեղերսպուրկ. — Կը կարծուի թէ ճափոնական բանակին երկու թեւերը միասին կը յառաջանան, թէեւ ալ թեւին ո՛ւր երթալիքը տակաւին յայտնի չէ։ Ն. ու Զ. զօրաբաժինները Ու Նղանէն Փանկ-Բէէ կ'երթան եւ անշուշտ պիտի աշխատին Եալու գետը անցնիլ Թա-Քէէ-Չէուէն կամ Վարիգօ-Չէուէն. յետոյ կեդրոնին ընթացքին պիտի հետեւին, ռուսական բանակին կողին վրայ շրջապատիկ շարժում մը կատարելով, վասն զի ուրիշ կերպով կարելի չէ հասկնալ թէ Ճափոնները ինչու հիւսիսային Քորէայի լեռնոտ ճամբաներուն կը հետեւին, որով իրենց յառաջխաղացութիւնը աւելի տաժանելի կ'ըլլայ։ Միեւնոյն ատեն Ինուէէ զօրավարը դէպի Եալու կ'առաջնորդէ 12րդ զօրաբաժնին զինուորները, Միշէնքօ զօրավարին յառաջապահներուն չորս կողմը պաշարելու Եալուի վրայ։ Հաւանական է սակայն որ Միշէնքօ զօրավարը Ճափոններու ժամանումին պիտի չսպասէ՝ դէպ ի Վի-Ճու քաշուելու համար։

Թոքիօ. — Մասնաւոր աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Ճափոնները Թիէնկ-Չիուի ճակատամարտէն ետքը, մարտ 28, օր մը հանգչեր եւ յետոյ Եօնկ-Չիէն գացեր են, ուր ընդհարում մը կատարուեր է։ Ռուսերը դէպ ի հիւսիս գացեր են։

— Թօքիօ հասած տեղեկութիւններու նայելով՝ Ռուսերը նպատակ չունէին պաշտպանել Թիէնկ-Չիուն։ Յետոյ Սէնկ-Չէն գացեր են, ուրկէ Խազախները մասնակի յարձակումներ պիտի կատարեն յառաջացող ճափոնական բանակին վրայ։ Կ'երեւայ թէ Ռուսերը Եալուի աջ եզերքին վրայ պիտի համախմբուին։

Սէուլ — Ամերիկացի Ալլէն զօրավարը, զինուորական կցորդ, Բինկ-Եանկէն վերադարձաւ։ Կ'ըսէ թէ ամէն կողմ Ռուսերը չեն օգտուիր լաւ առիթներէ՝ այսինքն երկրին բնական արգելքներէն՝ դիմադրելու Ճափոններուն յառաջխաղացութեանը։ Ռուսերը աւելի կ'ուզեն Եալուի եզերքներուն վրայ կատարել դիմադրութիւնը։

Նիու-Չուանկ. — Եալուէն ժամանած թղթաբեր մը կը ծանուցանէ թէ իր մեկնած պահուն՝ այսինքն մարտ 27ին տակաւին ճակատամարտ տեղի ունեցած չէր։ Ռուսերը չորս թնդանօթ զետեղած էին՝ տիրելու Եանթօ-Չէուի հարաւային արեւելեան կողմը գտնուած գետնին, ուր բազմաթիւ զինուորներ կային։ Ան-Ճուի, Թաքու-Չանի եւ Թա-Թուն-Քէուի մէջ ալ զինուորներ ու թնդանօթներ կան։ Փէնկ-Հուանկ-Չէնկի մէջ պարէնաւորման կեդրոն մը հաստատուած է։ Թղթաբերը կը յարէ թէ ճափոն զինուորական փոխադրութիւններ եւ հեռագրական նոր թելերու շինութիւնը տեսած է։

Եոքոհամա. — Լրագրական տասնըհինգ թղթակիցները պաշտօնական արտօնութիւն ստացան՝ թշնամութեանց վայրերը երթալու։ Ատոնք Թօքիոյէն Եօքոհամա ուղեւորեցան իրիկուան կառախումբով։ Կայարանին մէջ Եւրոպացիներ ու Ճափոններ ողջերթ մաղթեցին համակրական արտայայտութիւններով։ Այդ տասնըհինգ թղթակիցներուն ութը անգլիացի են, հինգը՝ ամերիկացի, մէկը ֆրանսացի եւ մէկն ալ գերմանացի։ Վաղը Քոպէ [illegible] թղթակիցներուն տրուած այդ արտօնութիւնը յառաջաբան մը կը նկատուի կարեւոր դէպքերու, վասն զի այնպէս կ'երեւայ որ Ճափոնները վերջնականապէս որոշած են իրենց ռազմական յատակագիծը եւ թէ քիչ ատենէն զինուորական ուժգին գործողութեանց պիտի ձեռնարկեն ցամաքի վրայ։

Թոքիօ. — Իթօ մարքիզը երէկ իրիկուն հոս ժամանեց, Քորէայէն վերադառնալով։ Նախարարները կայարան էին բարի գալուստ մաղթեցին մարքիզին որ քիչ վերջը կայսեր ներկայացաւ։

Սէուլ. — Հիւանեսնկան Թօքիոյի քորէական դեսպան անուանուեցաւ։ Նոր դեսպանը թէեւ քորէացի է, սակայն երկար ատենէ ի վեր Ճափոն կը բնակի, ուր երկաթուղիներու վարչական խորհուրդին մէջ քննիչի պաշտօն վարած է։

Նիու-Չուանկ. — Բինոգրատով, Կէսթլեր եւ Լաշքովսքի ռուս զօրավարները երէկ Նիու-Չուանկ ժամանեցին։ Անոնց իւրաքանչիւրը կը հրամայէ 36,000 հոգիէ բաղկացած զօրաբաժին մը, որոնք քսան քիլոմեթր հեռուն կը գտնուին Նիու-Չուանկէն։

— Քուրոբաթքին զօրավարը այս իրիկուն Նիու-Չուանկ կը սպասուի։

— Պաշարման վիճակին հրատարակութիւնը Նիու-Չուանկի մէջ բուռն յուզում առաջ բերաւ։ Անգլիական ու ամերիկեան հիւպատոսները հարցուցին ռուս վարչութեան թէ իրաւունք պիտի ունենա՞ն ձերբակալել իրենց հպատակները։ Պատասխանը հաստատական եղաւ։ Ռուս պաշտօնատար մը յայտարարեց թէ հիւպատոսական իրաւասութիւնը կատարելապէս գոյութիւն ունի, բացի այն տարրերէն որոնք պաշարման վիճակի օրէնքի տրամադրութեանց կը համապատասխանեն։ Պաշտօնատարը յարեց թէ պաշարման վիճակ հրատարակուելուն պատճառը այն է թէ Ռուսերը պէտք ունին աւելի ընդարձակ իշխանութեան՝ օտար բնակիչներուն պաշտպանութեանը մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։ Ամերիկայի մեծ վաճառական մը զարմանք յայտնեց պաշարման վիճակը մինչեւ հիմա հրատարակուած չըլլալուն համար, վասն զի Ռուսերը մինչեւ հիմա խիստ չափաւոր ընթացք մը ունեցած են, ինչ որ դէպքերն ալ հաստատած են։ Ոստիկանութիւնը շատ լաւ կազմակերպուած է Նիու-Չուանկի մէջ։

Բորթ-Արթուր. — Ռուս նաւատորմիղը մարտ 26ին նաւահանգիստէն ճամբայ ելաւ դէպի Միաօթաօ կղզիները։ Ժամ 11ին Նովիք մէջէն տեսան շոգենաւ մը որ չինական նաւ մը կը քաշէր։ Այդ շոգենաւը Վնիմաթելնի թորփիլանաւին կողմէ արձակուած երկրորդ թնդանօթէ մը ետքը միայն կեցաւ։ Ճափոնական շոգենաւ մըն էր՝ Հանեէն-Մարու, որուն մէջ կային տասը Ճափոններ, տասնըմէկ Չինացիներ, զանազան թուղթեր ու հեռագիրներ, քարտէսներ եւ Ուիթհէտի երկու թորփիլներ։ Նաւազները ռուսական մարտանաւերը առնուեցան եւ յետոյ շոգենաւը ընկղմեցաւ։ Ապա Նովիք գնաց նաւատորմին մօտ որ Բորթ-Արթուր դարձաւ։

Լոնտոն. — Անգլիական թերթերը հեռագիր մը կը հրատարակեն Թօքիոյէն՝ ծանուցանող թէ Թօկօ ծովակալը նորէն Բորթ-Արթուրի վրայ յարձակեր է չորեքշաբթիէն հինգշաբթի գիշեր, խորաչափութիւններ կատարելու եւ վերջին անգամ նաւահանգիստին մուտքը փակելու մասին կատարուած փորձին արդիւնքը իմանալու համար։ Առայժմ ճշգրիտ տեղեկութիւններ առնել կարելի չէ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 ապրիլ. — Սէուլէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Ռուսերը Քորէայէն հեռանալով Մանչուրիա հաստատուած են։ Ճափոնցիները Քորէայի սահմանագլուխը կը համախմբուին եւ կ'ամրացնեն իրենց դիրքերը։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուսերը կը շարունակեն ամրացնել Նիու-Չուանկը։ Լիաօ գետին մէջ թորփիլներ դրուած են։

ԲԱՐԻԶ. — Շանկհայէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճափոնցիները երկու նաւեր բռնած են որոնք ուտեստ կը տանէին Վլատիվոստոք։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Բանակցութիւններ. — Մօտաւոր լուծում մը. — Արդիւնքներ։

Լոնտոն, 2 ապրիլ. — Թայմզ խմբագրական մը կը հրատարակէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վրայ եւ բանակցութեանց վրայ խօսելով կ'ըսէ. — «Հաւանական չէ որ երկու կողմերն ալ ձեռք բերեն իրենց բոլոր ուզածները։ Սակայն, համաձայնութեան ձեւին նայելով, կրնանք յուսալ թէ երկու երկիրներուն իւրաքանչիւրը իրեն համար աւելի թանկագին զիջողութիւններ ձեռք պիտի բերէ՝ փոխադարձաբար տալիքներուն հետ բաղդատելով։ Որպէս զի միջազգային համաձայնութիւն մը արդար ու տեւական հանգամանք մը ունենայ, պէտք է որ միայն մէկ կողմին շահուն վրայ հիմնուած չըլլայ։ Արդ, Անգլիա ու Ֆրանսա հաւասարապէս կը փափաքին որ այդ համաձայնութիւնը արդար ու տեւական ըլլայ։ Ուրեմն երկու կողմէն ալ յուսախաբութիւն մը առաջ պիտի գայ երբ համաձայնութեան պարունակութիւնը հրատարակուի եւ անշուշտ երկու երկիրներուն մէջ ծայրայեղ երկրասէրներ պիտի գտնուին որոնք պատրաստ պիտի ըլլան բողոքելու, բայց յետոյն է միայն որ իրապէս կարելի պիտի ըլլայ գնահատել անոր փոխադարձ առաւելութիւնները։»

ԹԻՊԷԹ

Անգլիական արշաւախումբը. — Նոր ու մանրամասն հեռագիր եղած կռիւներուն վրայ — Անգլիական մամուլին կարծիքը։

Լոնտոն 2 ապրիլ. — Թայմզի թղթակցին երկրորդ հեռագիրը, ապրիլ 1 թուով, լրացուցիչ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Կուրուլի մօտ Հոթ-Սբրինկսի մէջ կատարուած կռուին վրայ։ — «Լհասայի Թիպէթցի պետը առաւ կռուի նշանը։ Թիպէթցիները գրգռելէ յետոյ, որպէս զի քարեր նետեն Անգլիացիներուն վրայ, յանկարծ վերարկուին տակէն ատրճանակ մը հանեց եւ իր ձիուն քով կեցած հնդիկ զօրքի մը վրայ քաշեց, այտէն վիրաւորելով զայն։ Իսկոյն Թիպէթցիները սկսան զէնք պարպել իրենց մօտ գտնուած Անգլիացիներուն վրայ, ու սուրերնին բարձրացուցած՝ վրանին յարձակեցան։ Մաքտոնըլտ զօրավարը զգետնեց երեք հոգի, որոնք Տանլոր գնդապետին վրայ կը յարձակէին։ Տէյլի Մէյլի թղթակից Պ. Քէնտլէր, որ ծանր վէրքեր ստացած է, տասներկու հարուածներ ընդունելով, նստած գիր կը գծէր՝ յարձակումը գործուած ատեն։ Շատ յեղակարծօրէն յարձակման ենթակայ ըլլալուն, չէր կրցած ինքզինք պաշտպանել։ Երկու [illegible] գրեթէ բոլոր անգամներն ալ կը գտնուին քարէ ամրութեանց մէջ կամ անոնց մօտ։ Հեծեալ հետեւակազօրքը հիանալի ծառայութիւններ մատուցած է թշնամին հետապնդման մէջ, վտարելով զայն մինչեւ Գիւթսուի բարձունքը։ Բոլոր Թիպէթցիները, ծանրապէս վիրաւորուած, մինչեւ պարիսպ փոխադրուեցան. իրենց վրաններուն տակ զետեղուեցան, դարմանուելով պատերազմական գերիներուն կողմէ։ Հոթ-Սբրինկսի (Ջերմուկ) մէջ երեք վիրաւորեալի համար մէկ գիւղ վար դրուեցաւ իբր հիւանդանոց։ Հարիւրապետ Օ'Քոնըր ճառ մը արտասանելէ յետոյ յանուն Մաքտոնըլտ զօրավարին, միւս գերիները արձակուեցան, արտօնուելով իրենց ընտանիքներուն մօտ դառնալու։ Կը կարծուի թէ անցած դէպքերու մասին անոնց կողմէ եղած պատմութիւնները նպաստաւոր ազդեցութիւն մը պիտի ունենան Թիպէթցիներուն վրայ, ի շահ բրիտանական արշաւախումբին։ Թիպէթցի գերիները կը պատմեն թէ իրենց ծրագիրն էր թող տալ որ հետեւորդ զօրքերը դուրս ելլեն պատնէշներէն, վրանին յարձակելու համար անմիջապէս։ Զօրավար Մաքտոնըլտ պնդելով իր առաջարկին վրայ, այն է Թիպէթցիներուն զինընկեցութիւնը, ի դերեւ հանեց թշնամիին մտադրութիւնները։ Այս վերջինը բուռն գործողութիւն մը կատարելու մասին որոշում տուած՝ մօտակայ գիւղերուն մէջէն պարպած էր բոլոր կիներն ու տղաքը։ Անգլիական արշաւախումբը կը կարծէ թէ նոր ընդդիմութեան մը պիտի հանդիպի Կեանձէի մէջ։ Սակայն թշնամութիւնները սկսուած ըլլալով, անգլիական արշաւախումբին գործունէութիւնը տարբեր հանգամանք մը կը ստանայ, ինչ որ լուրջ կարծիքներու արտայայտման պատճառ կ'ըլլայ անգլիական մամուլին մէջ։ Ազատական լրագիր Տէյլի Քրոնիքլ վախ կը յայտնէ որ երկիրը շատ հեռուները չերթայ այս խնդրոյն մէջ։ Սթանտարտ, պահպանողական, պէտք կը յայտնէ որ արշաւախումբը մինչեւ Լհասա երթայ, հոն կնքելու համար համաձայնութեան հիմերը։ Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ դիւանագիտական այդ կարծեցեալ արշաւախումբը զինուորական արշաւախումբի մը գործը կը կատարէ, ու յիշելով Ճէյմսընի արշաւախումբը, կ'ըսէ թէ հարաւափրիկեան արշաւախումբն ալ կրնար քաղաքական արշաւախումբի մը անունը առնել, եթէ յաջողէր։ Բայց ճշմարտութիւնը այն է որ Թիպէթ մաս կը կազմէ չինական հողին, որով Չինաց հետ պատերազմի մէջ գտնուած կ'ըլլայ Անգլիա։ «Կ'ենթադրենք որ կ'աւելցնէ ազատական լրագիրը, այս յաղթանակէն կամ ջարդէն յետոյ, որովհետեւ 500 Թիպէթցիներ սպաննուած են տասներկու հնդիկ վիրաւորեալ կամ մեռեալի փոխարէն, հարկ պիտի ըլլայ Լհասա երթալ։ Անտարակոյս պիտի ըմբռնենք թէ պէտք է անգլիական ներկայացուցիչ մը ունենալ Մեծ Լամայի մայրաքաղաքին մէջ եւ թէ զօրաւոր պահակազօրք մը անհրաժեշտ է՝ յիշեալ ներկայացուցիչը պաշտպանելու համար։» Այսպէս գլուխ պիտի հանուի ամէնէն յանդուգն գործը՝ զոր երբեք կատարած ըլլայ հնդիկ կառավարութիւնը։ Թայմզ ո եւ է կարծիք չի յայտներ Թիպէթի մասին իր հրատարակած հեռագիրներուն վրայ։ Երէկ ցերեկին Լոնտոնի հնդկական նախարարութեան պաշտօնատան կողմէ ստացուած տեղեկագիրները, որոնք լրագիրներուն հաղորդուած են, ո եւ է նոր մանրամասնութիւն չեն պարունակեր եղած կռիւներուն վրայ։ Միայն տեղեկագրի մը մէջ ըսուած է թէ Մաքսիմ թնդանօթներու կրակին տակ խոյս տուեր են Թիպէթցիները, պատասխանելով Կուրուլի արեւմտեան կողմը գտնուող գիւղ մը ռմբակոծուեր է։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.Ի ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կեսարին ժամանումը. — Այցելութիւններ. — Ժողովրդեան ընդունելութիւնը։

Մեսինա, 2 ապրիլ. — Վիլհէլմ կայսր, Սլէյբներ շոգենաւով, Կեսարոնի հասաւ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԲԻԵՐ ՄԱԷԼ

ՍԻՐՈՅ ԱՆՏԱՌԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱՆՁԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ե.

— Ինչ, տիկին, կը կարծէ՞ք թէ կրօնաւորի կեանքը, որուն նկատմամբ բաւական յորդանք կը տածեմ, միակ պատսպարանը ըլլայ անբախտ աղջկան մը համար, ըսաւ Հանրի, առանց պարտկելու իր զգացումը։ Աշխարհի մէջ իրեն կը պակսի՞ տեղ մը, ուր կարենայ կեանքի օրինաւոր հաճոյքները վայելել. միայն հարուստներուն կարելի պիտի ըլլայ ուխտադրային երջանկութիւնը հաշտեցնել երկինքի խոստումներուն հետ։

Պաւ-տ'Ամալրի տիրուհին անհանգիստ զգաց ինքզինք՝ այս պարզ յայտարարութեան առջեւ։ Ո՛չ իր նախապաշարումները, ո՛չ իր բարեպաշտութիւնը եղծականացուցիչ պատասխան մը չէին թելադրեր։

— Պարոն, անիկա կախում ունի հայեացքի երու տարբերութենէ. հետեւաբար տարօրինակ չպիտի գտնէք զիս, երբ ձեզմէ տարբեր կարծիք մը ունենամ այդ մասին։ Թէպէտեւ ձերինէն աւելի խիստ ընկերութեան մը ու միջավայրերու մէջ մեծցած եմ, ինչ որ կը բաւէ բացատրելու թէ սկզբունքներու եւ բարի սովորոյթներու կապուած կը մնամ պինդ կերպով։

Բացայայտօրէն կը նշմարուէր թէ տիկին տը Բէրհաւրն նեղահետէ կը կաւղնար։ Խորհրդաւոր հեղնութեան մը ժպիտը լուսաւորեց Հանրիի դէմքը, ու իր խօսակցին լուռ ազդոյն տրտմագրութիւններէն օգուտ քաղելով, համարձակեցաւ ըսել.

— Է՛հ ուրեմն, տիկին, թոյլ տուէք ինծի խնդրելու որ այս պարագային կրնաք շեղիլ ձեր խիստ սկզբունքներէն, այդ երկու երիտասարդներուն շնորհելու համար իրենց փափագածը։

— Արժանի են յարեց Իվօն ջերմագին շեշտով մը։ Մարի-Մառն արդարեւ իմ կաթնքոյրս է եւ արենակից քրոջմէ մը աւելի կը սիրէ զիս։

Դժբախտ աղջկան այս վերջին խօսքերը պարտութեան մատնեցին մինչեւ այն ատեն տիկին տը Բէրհաւրի կողմէ եղած ընդդիմութիւնը։

Ճշմարիտն ըսելով՝ այս ընդդիմութիւնը բոլորովին կեղծ էր։ Կարգ մը մարդիկ գէշ նկարագրի տէր ըլլալուն, ամենափոքր կարեւորութիւն ունեցող բաներու համար դժուարու հաւանութիւն կը յայտնեն։ Տիկին տը Բէրհաւրն այդ կարգի մարդոց կը վերաբերէր, ինչ որ իր նուազագոյն թերութիւնը չէր։

Բայց խօսակցութեան սկիզբէն ի վեր, ատեն ունեցած էր խորհելու, ու իր խորհրդածութիւնները գործնական իմաստութեամբ տոգորուած էին։

Մտովի ըսած էր որ իր հաւանութեան մէջ եթէ յամառէր, զարշելի ու ծաղրելի պիտի ըլլար, քանի որ այդ համառութիւնը անօգուտ չպիտի ըլլար, Մարի-Մաննէն ազատելով զինքը։ Այդ աղջկան նկատմամբ յանցապարտ կը զգար զինքը, մանաւանդ որ կը կասկէր թէ անոր մէջ ի յայտ կուգար ընդվզումը, հազիւ զսպուած, յուզմունքի պատճառաւ։ Որբուհին լաւ գիտակցութիւնը ունէր իր իրաւունքին, որով կը պիտի կասէր այդքան դժնած դժուարութեանց առջեւ։ Տիկին տը Բէրհաւրն հալածիչի դեր ստանձնելով՝ ամօթապարտ պիտի ըլլար երկու անձինք սրտեր վրդովուած ըլլալուն համար։

Այլեւ միեւնոյն ատեն խորհեցաւ թէ այդ հաւանութիւնը տեսակ մը իրաւունք կուտար իրեն՝ Իվօնի երախտապարտութիւնը ստիպողական դարձնելու. նաեւ թէ իր հեղինակութիւնը ի գործ չդնելով օտարուհիի մը վրայ, որ օրին մէկը իր վրայէն պիտի նետէր զայն, ա՛լ աւելի տկարացուցած պիտի ըլլար այն հեղինակութիւնը զոր իրեն կ'ընծայէին բնութիւնը, օրէնքը եւ բարոյականը։ Այդքան քիչ կարեւորութիւն ունեցող կէտի մը վրայ տեղի տալով, այլապէս ծանր զոհողութիւն մը Իվօնի վրայ պարտադրելը պահուած կ'ըլլար։

— Ոն ձեր կողմէ այդքան վայելչօրէն խնդրուած բանին պէտք է հաւանիլ, ըսաւ տիկին տը Բէրհաւրն, [illegible] ժպտով մը որ հաճելի դարձնել կը փորձէր։ Ուրեմն, հաճեցէք պարոն, ըսել ձեր բարեկամին թէ կ'արտօնեմ զինքը, գալ տեսնել զիս, համաձայնութեան յանգելու համար այդ... սիրային ամուսնութեան մասին։

Հանրի հրաժեշտ առաւ եւ դուրս ելաւ, ինքզինք բախտաւոր համարելով ձեռք բերած արդիւնքին համար ու իր սրտին խորը տանելով Իվօնի պաշտելի պատկերը, այս անգամ անեղծ կերպով քանդակուած հոն։

Ու Իվօն, աչքերը լեցուած, հոգին յուզուած այս անակնկալ տեսակցութենէն, անպարտելի յոյսի մը ծնիլը կը զգար իր մէջ. ուստի իր մօրը մօտեցաւ, ձեռքը բռնեց ու երկիւղածօրէն համբուրեց զայն։

— Շնորհակալ եմ, մայրի՛կ, գոչեց քաղցր երախտագիտութեամբ մը։

Տիկին տը Բէրհաւրն իր տեղը բազմած էր նստարանին վրայ։ Նայուածքը կը թափառէր տարտամութեան մէջ ու շրթունքը կը ժպտէր։ Մրմնջեց.

— Իրաւ որ շատ լաւ երիտասարդ մըն է աս Պարոն Կիլլոնը։

(Շարունակելի)

ժամը տասնմէկէսին։ Եռանդագին ընդունելութիւն գտաւ։ Ցամաք ելլելէ յետոյ կառք նստաւ եւ իր հետեւորդներով Թաօրմինա գնաց, ուր հասաւ ժամը 11,30ին։ Խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ ժողովուրդին կողմէ։ Կայսրը այցելեց հելլենական թատրոնը, որուն աւերակներուն լուսանկարը քաշեց։ Յետոյ այցելեց ծովեզերքի հեռագրական կայարանը եւ կէս օրին օթէլ դարձաւ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երկու [illegible] սնանկութիւն. — Քննութիւն:

Ուաշինկթըն, 2 ապրիլ. — Երկու մեծ սնանկութիւններ հրատարակուեցին, մէկը Ֆիլատելֆիայի մէջ, 16 միլիոն ֆրանք պարտքով. միւսը՝ Պոսթընի մէջ, 3 միլիոն ֆրանք բացով։ Քննութիւն մը բացուած է Պոսթընի կաշի գործին մէջ։ Այդ քննութեան միջոցին սեղանաւոր եւ միլիոնատէր Պ. Լաուսըն խոստովանեցաւ թէ պղինձի սինտիքա՝ իրեն եւ իր ընկերներուն բերած է 230 միլիոնի շահ մը։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Ռումէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան տրուեցաւ Իսքէչէի երեւելիներէն Հաճի Ալի Ղալիպ փաշային։ Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ կայս. մասնաւոր Արկղին քարտուղարներէն Ալի եւ Ապտիւրրահման պէյերու եւ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Մէհմէտ Ալի պէյի։ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Իզմիրի գաւառին հաշուակալ Նաճի էֆ.ի եւ Այտընի նահանգին մէքթուպճիի օգնական Ահմէտ պէյի։

— Սիւլէյմանիէ գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Բրէվէզայի գաւառին հաշուակալ Նաֆըզ էֆ., որուն յաջորդեց Պոլը գաւառին հաշուակալ Հիւսնի էֆ.։

— Այտընի նահանգին Ուրլա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ նոյն նահանգին Իւտէմիշի ժողովին առաջին քարտուղար Շաքիր էֆ.։

— Գասթէմունիի նահանգին Ջանկալ-տաք գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Արտաշանի նախորդ նաիպ Ահմէտ Շաքիր էֆ.։ Սըվազի նահանգին Գավիլ հիսար գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Ալի Միւրթէզա էֆ.։

— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Սուրիական Տրիպոլիսոյ կիսաբաժնին հրամանատար Ճէվատ փաշայի, Պարսկաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Պէլճիքացի Պ. Հէնէպիքի եւ Յունաստանի Երեսփ. Ժողովին անդամ Պ. Ժան Քաֆթանճօղլուի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Իզմիրի գաւառին հաշուակալ Նաճի էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ. — «Թարսուի նպաստին համար մէկ միլիոն տոմսերու տպագրութիւնը, թուղթը Հիճազի երկաթուղիին վարչութեան կողմէ տրուելու պայմանով, նաւազուրդի դրուած է։ Մարտ 24ի չորեքշաբթի օրը առաջին յանձնումը պիտի կատարուի եւ հետեւեալ օրը՝ հինգշաբթի ժամը 10ին ալ վերջնականը։ Մասնակցիլ ուզողները պէտք է դիմեն առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին ելմտական վարչութեան հաշուակալութեան։»

ԱՏԱՆԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ. — Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Ատանայի կուսակալ Պահրի փաշայի հաւատարմական ու բարեաց ծառայութիւնները, բարեհաճեցաւ Իր կայս. բարեւները հաղորդել տալ անոր։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Մէտինէի երեւելիներու զաւակներէն վեց տղաք, կայս. Իրատէի մը համաձայն, պիտի յաճախեն վարժապետանոցը։ Ատոնց բոլոր պէտքերը կայս. անձնական Գանձէն պիտի հոգացուին, ու միանգամայն ատոնց իւրաքանչիւրին ամսական երկու հարիւրական ղրուշ պիտի տայ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Ռուսիոյ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

— Անատոլուի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն Տօքդ. Զանտէր, երէկ Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Սէլանիկէն կը գրեն Թայմզի թէ, կ՚ըսէ Իգտամ, Ալեքսի անուն նշանաւոր աւազակ մը իր ընկերներուն հետ հանդիպեր է կայս. զինուորներու ջոկատի մը։ Ընդհարում մը կատարուելով, աւազակները հալածուեր են։

— Սէրէզի գաւառին Բոզլըք գաւառակին պուլկար ժողովուրդէն ասկէ առաջ Պուլկարիա փախածներէն հինգ հոգի ալ վերջերս վերադառնալով կայս. գթութեան դիմեր են։

— Սէլանիկի նահանգին քրիստոնէաբնակ քանի մը գիւղերուն մէջ հասարակ վարժարաններու ուսուցիչներուն ընտրութեան ձեռնարկուած է, որոնք օրինական երդումը կատարելով գործի պիտի սկսին։ Ատոնք ամսական 250ական ղրշ. պիտի առնեն։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպան տը Մալասպինա մարքիզը որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, բաւական ապաքինած է։

— Պետական Խորհուրդին անդամ Աբրահամ փաշա, անձամբ Իտալիոյ դեսպանատունը գնաց եւ տը Մալասպինա մարքիզին առողջութիւնը հարցուց։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Մեսուտիէ զրահաւորը, որուն Միթիլլի ժամանած ըլլալը ծանուցուեցաւ, Մէսինայի նեղուցը անցնելէն ետքը բաւական փոթորիկի մը բռնուեր է, սակայն արագութեանը եւ ապահովութեանը շնորհիւ կրցեր է դիմադրել եւ ճամբան շարունակել։ Ալիքները մինչեւ հրամանատարին կամրջակը կը բարձրանային։ Նաւը շարունակ փոթորիկին սաստկութեան չկրնալով յաղթահարել, ստիպուեր է [illegible] հանգիստ մը ապաստանիլ, որով առջի օրը միայն կրցեր է Միթիլլի ժամանել։

— Մէճիտիէ յածանաւակը, որուն Ֆիլատէլֆիայէն ճամբայ ելած ըլլալը ծանուցուեցաւ, Ասորեան կղզիները ժամաներ է, ուր ածուխ կ՚առնէ։ Այսօր ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Ճիպրալթար։

— Բորթսմութէն կը գրեն թէ դերծովակալ Հիքմէթ փաշա որ Անգլիա ժամանած է՝ Արմսթրոնկի նաւագործարաններուն յանձնարարուած նաւերուն շինութեանը հսկելու, հինգ օրէ ի վեր Բորթսմութ կը գտնուի։ Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը արտօներ է Հիքմէթ փաշան՝ այցելել տեղւոյն նաւարանը, մարտանաւերը եւ Բորթսմութի զինուորական նաւահանգիստը։ Հիքմէթ փաշա լաւ ընդունելութիւն մը գտեր է։ Շոգենաւակ մը յատկացուած է անոր։ Ամէն օր, նաւային սպայի մը հետ, կ՚այցելէ նաւարանին բոլոր մասերը՝ ծովային բոլոր յառաջդիմութիւնները աչքէ անցնելու համար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան ապրիլ 1/14ին Կ. Պոլիս կը դառնայ, իսկ Տիկին Քոնսթան աւելի ետքը։

— Գործակատար Պ. Պարօթ, երէկ գիշեր, երեկոյթ մը տուաւ դեսպանատան մէջ։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանատունը հասած հեռագրի մը նայելով, Կ. Պոլսոյ պարսիկ դեսպան Միրզա Րիզա խան այսօր Կ. Պոլիս կը ժամնէ Արեւելեան ճեպընթացով։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՀԱԲԷՇԻՍՏԱՆ. — Հաբէշ քահանայ Տ. Նատմէր եւ Մէնելիքի մէկ ներկայացուցիչը Երուսաղէմ ժամներ են՝ քննելու շինութիւնը այն մատուռին որ Թայթու կայսրուհիին ծախքովը կը կառուցուի։ Ատոնք յետոյ Կ. Պոլիս գալով Մէնելիքի շնորհակալութիւնները պիտի մատուցանեն Վեհ. Սուլթանին որ բարեհաճած էր շնորհել նոյն մատուռին գետինը։

— Երուսաղէմէն ուղղուած հեռագրի մը նայելով, Հաբէշիստանի վեհապետը Ոսկի պատուանշանին մեծ խաչը տուեր է տեղւոյն Յունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոսի։ Մէնելիքի ներկայացուցիչները այդ պատուանշանը յանձներ են Ն. Սրբազնութեան։

ՏԻԿԻՆ ԹԷՍԹԱՅԻ ՄԱՀԸ. — Ցաւօք կ՚իմանանք թէ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ գերման պատուիրակ Պ. Թէսթայի մայրը՝ Այրի Տիկին Քոնսթանթէն Թէսթա երէկ Բերայի մէջ մեռած է 97 տարեկան։ Ցաւակցութիւնը, այսօր, մեծ հանդէսով կատարուեցաւ Սանթա-Մարիա եկեղեցիին մէջ։

ԼՈՅՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Մոնիթէօռ բացարձակապէս կը հերքէ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի այն լուրը թէ Լոյտի շոգենաւային Ընկերութեան Թրիէսթէի նաւարանը մօտերս պիտի ծախուի գերման Ընկերութեան մը։

ԲԵՐԱՅԻ յունական աղջկանց վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսին մէջ որ առջի օրը՝ տեղի ունեցաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին եւ Ռուսիոյ ու Յունաստանի դեսպաններուն ներկայութեամբ, վարժարանին տեղեկագիրը կարդացուեցաւ, ուրկէ հասկցուեցաւ թէ հասոյթները 146,925 ղրուշի բարձրացած են, որուն 24,934 ղրուշը գոյացած է Ռուսիոյ կայս. գերդաստանին տարեկան պարգեւէն։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվը մայիս 1ին Գահիրէէն Աղեքսանդրիա երթալով, ամբողջ մայիս ամիսը հոն պիտի անցնէ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը ծանոյց Հայտար Փաշայի մաքսատան որ Անատոլուի երկաթուղիով ժամանած արմտիքներու եւ ապրանքներու ներածմանը մասին մեծ դիւրութիւն ընծայեն եւ բողոքներու բնաւ պատճառ չտան. նաեւ տեղական բերքերուն ու արտադրութեանց սպառումը ապահովելու մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնեն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Էսքիշէհիրէն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի օրը ժամ 5 20ին եւ յետոյ քանի մը անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։ Ժամ 5էն 6 Խայրէպոլի, Չորլի եւ Մալկարայի մէջ ալ մէկ քանի անգամ ցնցումներ զգացուեր են, սակայն վնասակար հետեւանք մը չեն ունեցած։ Նոյն ցնցումները նաեւ զգացուեր են Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշայի, Հաւզայի, Կիւմիւլճինէի, Թէքիրտաղի, Տիմէթօքայի, Օրթաքէօյի եւ Ճիսրը Էրկէնէի մէջ։

— Մանաստըր եւ Սէրէզի մէջ ալ մէկ քանի ցնցումներ զգացուեր են։

— Պրուսայէն կը հեռագրեն թէ Բիրմաթի եւ Ինէկէօլի մէջ ալ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

— Վանայէն առնուած տեղեկութեան մը նայելով, երկուշաբթի կէսօրը քանի վայրկեան անցած, նոյն քաղաքին մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է, մէկ քանի երկվայրկեան տեւելով. միայն ջուրի ճամբաները վնասուեր են։

— Կիւմիւլճինէյէն կը գրեն. — Երկուշաբթի ճիշդ կէս օրին երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեցաւ հոս, 12-14 երկվայրկեան տեւողութեամբ։ Ցնցումը նախապէս այնքան սաստիկ չէր, բայց հետզհետէ զօրաւոր հանգամանք մը առաւ։ Ուղղութիւնն էր հիւսիս-արեւմուտքէն հարաւ-արեւելք։ Քանի վայրկեան ետքը աւելի թեթեւ, բայց աւելի երկարատեւ, երկրորդ ցնցում մը դղրդեց գետինը։ Մէկ քանի տուներ ճեղքուեցան եւ աղիւսներ վար ինկան։ Ժողովուրդը խուճապի մատնուած է։ Վարժարանները դադրեցուցին իրենց դասերը։ Յունաց վարժարանն ալ վնասուեցաւ քիչ մը։

— Նոյն օրը, նոյն ժամուն, երկրաշարժի երեք ցնցումներ զգացուեցան Ֆիլիպէի մէջ։ Երկրորդ ցնցումը, որ ամէնէն զօրաւորն էր, մէկ քանի վնասներ պատճառեց։ Տուներ եւ ուրիշ շէնքեր ճեղքուեցան։ Հրեաներու թաղին՝ Մարաշի մէջ բազմաթիւ ծխնելոյզներ տապալեցան եւ տանիքներ փլան։ Եկեղեցիներու մէջ ջահեր եւ ուրիշ զարդեր ինկան։ Վնասները բաւական մեծ են։ Բովանդակ քաղքին մէջ երկիւղ կը տիրէ, կիներ նուաղեցան։ Ֆէրտինանտ իշխանը որ զատկական տօներու առթիւ հոն գտնուած էր, եւ երկրաշարժին ատեն կառքով կ՚անցնէր Ալեքսանտր փողոցէն, քաջասրտութեան օրինակ մը տուեր է։ Չի կարծուիր որ անձի կորուստ եղած ըլլայ։ Բազմաթիւ անձեր բացօթեայ տեղեր կը բնակին, չհամարձակելով իրենց տուները վերադառնալ։ Կը կարծուի թէ մեծ վնասներ եղած ըլլան Ռիլայի վանքի կողմերը եւ Պուլկարիոյ ուրիշ կողմերը։

— Լիվիտիայէն (Յունաստան) կը ծանուցուի թէ տասներկու օրէ ի վեր Օրխոմէնոսի մէջ բաւական զօրաւոր ցնցումներ կը զգացուին գիշեր ցերեկ, ստորերկրեայ խուլ որոտումներով։ Այս ցնցումներուն վառարանը կը համարուի երկու ժամ հեռու գտնուող Քանտիլա գիւղը, ուր ամէնէն շատ կը պատահին երկրաշարժները, եւ բնակչութիւնը հեռացած է գիւղէն։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ առաջին մասին Գոնիա-Էրէյլիի հողային աշխատութիւնները աւարտեցան։ Նիւրէնպէրկէն բերուած երկաթէ «Թրավէրս»ներու մէկ մասը հոն զրկուեցաւ, իսկ մնացածը Հայտար Փաշայէն վագոններով կը բեռցուի։

ՀԻՒԾԱՆԻՍԻ ԱՊԱՔԻՆԱՐԱՆ. — Կայս. Իրատէ մը, կ՚ըսէ Լ. Հէրըլտ, հրամայեց որ Կ. Պոլսոյ ամենէն օդասուն մէկ տեղը ապաքինարան (Սանաթօրիում) մը հաստատուի հիւծախտաւորներու համար։ Այդ հաստատութեան համար մասնագէտ բժիշկներ պաշտօնի պիտի կոչուին։

ՅՈՒՆԱՑ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, անցեալ օր, պատրիարքական շրջաբերական մը կարդացուեցաւ, որ Զատկի առթիւ կը յորդորէ ժողովուրդը կանոնաւոր ընթացք մը ունենալ եւ զէնք չպարպել։

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ. — Երէկ գիշեր ժամ 3ուկէսին հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս Պէօյիւք Աշըր Էֆէնտի խանը խահուէճի Աւագի կրակարանէն։ Այրեցան կէսը գտնուած մթերանոցները որոնք Սէլանիկցի Մուսթաֆա Նաիլ եւ Գոհէն եղբայրներուն սեփական մորթ, թիֆթիք եւայլն կը պարունակէին։ Նաեւ վրայի յարկը Սէբէչլի եւ Մավրոնէնիի թիֆթիքները եւ մորթերը պարունակող մթերանոցները։ Կրակը մարեցաւ ժամը 6ին։ Խանին մէջ հեղձուցիչ մուխ մը տիրելուն համար, ջրհանկիր զինուորները կացիններով ծակեր բացին ամէն կողմ եւ ջուրով ողողեցին, որպէսզի բռնկած ուրիշ տեղերն ալ մարին։ Սենեկապան ու խահուէճի Աւագ իր տունը՝ Գուզկունճուք գացած էր եւ սպասաւորը՝ Գոչօ ալ բացակայ էր, ուստի դուռները բանալու մասին բաւական դժուարութիւն քաշուեցաւ։ Մուսթաֆա Նաիլ էֆ.ի ապրանքները հինգ հազար ոսկիի ապահովագրուած էին գերմանական Նորտ Տոյչէ Ընկերութեան։ Այդ ապրանքները գրեթէ բոլորովին այրեցան։ Միւս մթերանոցներուն մէջ ալ վեց հազար ոսկիի չափ ապրանք այրած է, կ՚ըսուի։ Բէյլէչհան էֆ.ի մթերանոցին ապրանքներն ալ վնասուած են։ Մուսթաֆա Նաիլ էֆ.ի սպասաւորը՝ Սիւլէյման որ նոյն խանը կը պառկի, հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ մարտ 20ին ու 21ին գոլէրայէ երկու դէպք ու հինգ մահ պատահած են։ Իսկ 22ին դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ. — Մարտ 15էն 21 Կ. Պոլսոյ եւ արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 273, որոնց 1ը՝ կարմրուկէ, 4ը՝ [illegible], 3ը՝ ծաղկախտէ, 4ը՝ թիֆոյէ, 28ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսները զանազան ախտերէ։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 29 փետրուար 1904ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	137,776,767.39
Թղթապանակ	929,359,639.54
Ռէբօր	130,465,615.66
Ընթացիկ հաշիւներ	326,343,497.75
Փոխատուութիւններ	272,990,070.13
Պարտաթղ. արժեթղ. եւլն.	7,759,592.48
Հին անշարժ կալ. 30,000,000 Նոր անշարժ կալ. 5,000,000	35,000,000.—
Զանազանք	18,476,948.13
	Ֆր. 1,858,172,131.08

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրւած դրմ.	603,272,440.44
Ընթացիկ հաշիւներ	723,623,698.75
Ընդունուած փոխնկագ.ր	70,414,056.54
Վճարելի պարտամուրհ.ր	29,159,386.98
Զանազանք	81,702,548.37
Պահեստի դրամ	100,000,000 —
Դրամագլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000 —
	Ֆր. 1,858,172,131.08

Վարչ. Խորհրդոյ Նախագ.
Հ. ԺԵՐՄԵՆ

Ընդհ. Տնօրէն
Ա. ՄԱԶԵՐԱ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱՐԳԵՒ

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Զատկի առթիւ 40,000 ղրշ.ի գումար մը շնորհել Ազգ. Պատրիարքարանի պէտքերուն համար։ Նոյնպէս, 25,000 ղրշ.ի կայս. նպաստ մը եղած է Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՌՋԱԳԱՆԳ

Ատանայի մեր Թղթակիցէն մարտ 18 թուականով. — «Շաբթուան կարեւորագոյն գործերէն մէկը եղաւ Մուշեղ Ծ. Վարդապետին Ատանայի Գաւառական Ժողովին կողմէ միաձայնութեամբ Առաջնորդ ընտրուիլը։ Ատանայի Հայ համայնքին համար բաղդ մըն է, Մուշեղ վարդապետի նման ուսեալ եւ գործօն եկեղեցականի մը ընտրութեան որ [illegible] վայելելը։ Թէպէտեւ Գաւառական եւ Քաղաքական Ժողովներու ընտրութիւնը քիչ մը ուշացաւ, սակայն կարեւոր եւ բանգէտ անձնաւորութիւնները քուէ շահեցան՝ որուն ապացոյց է միաձայնութեամբ իրենց ամբողջ քուէները կեդրոնացնելնին երիտասարդ Արմաշականին վրայ. որքան որ պատիւ մըն է Մուշեղ վարդապետին համար, նոյնքան պատիւ ալ է ընտրող Գաւառականին։ Երկարօրէն չպիտի գրեմ Մուշեղ վարդապետի արժանաւորութեան մասին, որուն վարած պաշտօնները եւ գրական գործունէութիւնը ծանօթ են։ Ատանան ընդարձակ թեմ մըն է, Կիլիկիոյ էն փայլուն եւ կարեւոր քաղաքն է. արդէն Ս. Կաթողիկոսին ալ միակ փափաքն էր կարող Առաջնորդ մը ընտրել տալ Ատանայի համար. հիմա լիայոյս ենք որ Տ. Սահակ Կաթողիկոսը Ատանացւոց չափ ուրախ է այս յաջող ընտրութենէն, եւ պիտի աշխատի Մուշեղ վարդապետին գալուստը փութացնել։ Մուշեղ վարդապետ երբ Ատանա գայ, առաջնորդական գործերը բաւական կարգի դրուած պիտի տեսնէ, Առաջնորդարանը կոկիկ ու նորոգուած, ժողովները ընտրուած, վարժարանները լաւ ընթացքի մը մէջ, իրեն կարեւորագոյն գործերէն մէկը պիտի ըլլայ, գովելի եւ անդուլ պաշտօնավարութիւն մը, առաջնորդարանի եւ եկեղեցւոյ գործերը լաւ կռուանի մը վրայ դնելու համար, որուն արդէն փափաքող են բոլոր Ատանացիք։ Մուշեղ վարդապետ պերճախօս է, Ատանացիք շատ կը սիրեն քարոզը՝ երբ իրենց հասկցած լեզուով ըլլայ, այսինքն Թուրքերէն։ Ատեն մը մեր թեմը ունէր իր եպիսկոպոս Առաջնորդը, տասնեակ տարիներ առաջ։ Կը յուսանք թէ Մուշեղ վարդապետ ալ նոյն եկեղեցական բարձր աստիճանին կը հասնի եւ կը հասցնէ մեր թեմը։

«Ատանայի Ս. Աստուածածին եւ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցեաց կալուածներուն հասոյթն է 600 օսմ. ոսկի՝ որոնք Ս. Հայրապետին հրամանով կը ծախսուին երկսեռ վարժարանաց համար։ Տղաքներէն 200 ոսկիի չափ հազիւ բան մը կ՚առնուի։ Առաջնորդարանը ունի իր քարտուղարը եւ գործակատարը (քեհեա) եւ սպասաւորները։ Առաջնորդարանի եւ վարժարանաց ծախքերուն ընդհանուր գումարն է 800 ոսկիէն աւելի։ Ուրիշ որ եւ է հասոյթ չկայ։ Առաջնորդին մէկ կարեւոր գործն ալ պիտի ըլլայ Առաջնորդարանին ելեւմուտքը կանոնաւորել, հասոյթի նոր միջոց մը ստեղծել եւ մէջտեղ բերել, ինչ որ իր պաշտօնավարութեան լաւագոյն գործերէն մէկը պիտի նկատուի։ Մեր վարժարանները Ատանայի մէջ բարձրագոյն նախակրթարան են, մինչդեռ անոնց քանի մը գոլէճներ կան լաւ եւ հաստատ պիւտճէով. երբ դպրոցնիս բարձրացնել կուզենք, պէտք է պիւտճէն ալ բարձրանայ. դպրոցական գործերը, թեմի մը, առաջնորդի մը ամէնէն կարեւոր հոգածութեան առնելիք բանն է. Մեր նորընտիր առաջնորդէն կը սպասենք ասիկա։ Մուշեղ վարդապետ հոս պիտի ունենայ իրեն աջակից նոր ընտրուած Գաւառական, Կրօնական եւ Քաղաքական Ժողովները, Թաղական Խորհուրդը, Ուսումնականը եւ Հոգաբարձութիւնը՝ որոնք արդէն տեղւոյս արժանաւորագոյն եւ կարող անձերէն են՝ որոնցմէն չեն պակսիր, երկար տարիներէ ի վեր Առաջնորդարանին եւ դպրոցներու համար գործօններ եւ աշխատողներ։ Ս. Կաթողիկոսն ալ արդէն աւարտելու վրայ է Դպրեվանքի շէնքը՝ որուն տանիքը միայն մնացած է ծածկուելու համար։ Վերջապէս շատ գոհացուցիչ են Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին գործերը եւ ջանքերը։ Մեծ Պահքի բարեպաշտիկ օրերուն մէջ, երկսեռ ժողովուրդը խուռներամ կը դիմէ եկեղեցին, քահանայ հայրերը փոխն ի փոխ կը քարոզեն, երգեցիկ աշակերտները իրենց երաժշտապետին հետ, ամէն [illegible] կ՚երգեն երկու եկեղեցիներու մէջ։»

Տ. Յ. Գ.

Ռուսճուքի Թաղ. Խորհուրդը կը պնդէ թէ Տ. Վաղինակ քահանային Իսլիմիա մեկնումը չի կրնար թոյլատրել, իսկ միւս կողմէ Իսլիմիայի Թաղ. Խորհուրդն ալ Տ. Վաղինակի իրենց քաղաքը գալը կը խնդրէ Պատրիարքարանէն։ Ս. Պատրիարքը երկրորդ անգամ ըլլալով հեռագրեց Տ. Վաղինակի թէ պէտք է անյապաղ Իսլիմիա վերադառնայ։

— Կոստաց անապատի Վանահայր Տ. Ստեփաննոս վրդ. Աղաւնատանի համար գրուած էր վանքին միաբանութեան կողմէ թէ հրաժարած է։ Այս անգամ գրուեցաւ Պատրիարքարանէ թէ կրօն. ժողովին կողմէ չէ ընդունուած իր հրաժարականը։

— Գոնեայի նախորդ Թաղ. Խորհուրդը իր տոմարները եւ կնիքը չէ ուզած յանձնել նոր Թաղ. Խորհուրդին։ Պատրիարքարանէ հեռագրաւ խստիւ հրաման տրուեցաւ որ յանձնեն։

— Արմաշու Դպրեվանուց վերատեսչութիւնը մասնախումբ մը կազմած է Ուսուցչական մարմինէն, հանգուցեալ երաժշտապետ Համբարձում Չէրչեանի յիշատակին դամբարան մը կառուցանելու համար անոր գերեզմանին վրայ, եւ որպէսզի իր ձեռնարկը աւելի կարեւոր հանգամանք մը ստանայ, խորհեր է այս արուեստագէտին աշխատութիւններէն ծաղկաքաղ մը յօրինել եւ հրատարակել զայն եւ այս գործին յաջողութեանը համար մտադրութիւն կայ հանգանակութիւն մը կատարել թէ՛ Արմաշու կողմերը եւ թէ՛ մայրաքաղաքիս մէջ։

— Մայրաքաղաքիս պարսկական հիւպատոսը եւ երկրորդ թարգման Մէհմէտ խան երէկ Պատրիարքարան գալով դարձեալ տեսակցութիւն մը ունեցան Փոխանորդ Սրբազանին հետ, ամուսնական խնդրոյ մը մասին։

— Թաւրէժի առաջնորդական ընտրութիւնը կատարելու համար, Ս. Հայրապետը հրահանգ տուած է յատուկ կոնդակով մը տեղւոյն Առաջնորդական Փոխանորդին ընտրութիւնը շուտով կատարուի, հաստատուած օրէնքներուն համեմատ։ Էջմիածնայ հոգեւորականներէն Տ. Տ. Մեսրոպ, Կարապետ Մատթէոս եւ Բագրատ վարդապետները հաւանական ընտրելիները կը նկատուին։ Պատգամաւորներուն ընտրութիւնը պիտի կատարուի Զատկի տօներէն ետքը։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Պիլէճիկի բարեխնամ առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկ.ի կողմանէ ղրկուած է մեզ 1000 ղրուշի գումար մը, որ Ն. Գերապատուութեան հրաւիրանօք հանգանակուած է հետեւեալ տեղերու բարեսէր ազգայիններէն. — Պիլէճիկէն 400, Կէօլպազարէն 230, Եէնիքէօյէն 130, Թիւրքմէնէն 240։ Գումար 1000 ղրուշ։

(Հոգաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՇԱՆԿԱՅ, 5 ապրիլ. — Քոպէէն առնուած լուրերու նայելով 260,000 ճաբոնցիներ ճամբան կը գտնուին։ Ճաբոնի զինուորական կայաններուն մէջ նաեւ 60,000 հոգի կան զէնքի տակ։ Ճաբոնի սպայակոյտը լռութիւն կը պահէ զինուորական գործողութեանց վրայ։ Հիմա Քորէայի եւ Մանչուրիոյ մէջ տիրող տեղատարափները անանցանելի դարձուցած է ճամբաները։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն հեռագրական ռուս գործակալութեան թէ Ալեքսիէվ ծովակալը, երէկ, Մուքտէն վերադարձեր է։ Թշնամին հետք չի տեսնուիր։

ԹՈՔԻՕ. — Բինկ-Եանկէն առնուած լուրեր կը հաստատեն թէ ճաբոնական շրջուն պահակախումբը չորեքշաբթի օրը Վի-Ճու ժամանելուն տեսեր է թէ Ռուսերը հեռացած են նոյն քաղաքէն։

ԼՈՆՏՈՆ. — Սէուլէն կը հեռագրեն Ռոյթէրի թէ Ան-Ճու համախմբուած ճաբոնական առաջին բանակը կը յառաջանայ դէպի Վի-Ճու եւ թէ ճաբոնները կ՚ամրացնեն Ֆուզանի նաւահանգիստը եւ Քոճէտօ կղզին։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ. — Օսբրայիեն շոգենաւը ռուսական Վարեակ եւ Քորէեց մարտանաւերէն ազատուած նաւաստիներով Մարսիլիա ժամանեց։ Միխայիլ Միխայիլովիչ մեծ դուքսը, ռուս հիւպատոսը եւ այլն ջերմագին ընդունելութիւն մը ըրին այդ նաւաստիներուն որոնք իրիկուան Սէվաստոպոլ պիտի ուղեւորին։

ՀՌՈՄ. — Թրիպունա նորէն բոլորովին իրբեւ անհիմն կը հերքէ այն զրոյցները թէ Իտալիոյ բանակը շարժման մէջ կը դրուի եւ թէ պատերազմի պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ միջազգային կացութիւնը հիմա խիստ գոհացուցիչ է։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ՚ըսէ թէ Պէլկրատի աւստրիահունգարական դեսպան Պ. Տումպա երկուշաբթի իր պաշտօնատեղին պիտի վերադառնայ։

ՄԷՍԻՆԱ. — Հոհէնցոլլէրն՝ ուր կը գտնուի Վիլհէլմ կայսրը, առաւօտ Բալէրմօ ուղեւորեցաւ։

ԱՊԱՋԻԱ. — Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը առաւօտ հոս հասաւ եւ ջերմապէս ողջունուեցաւ։ Շուէտ-Նորվէկիոյ թագաւորը յետոյ այցելութիւն տուաւ Ֆրանց Եօսէֆ կայսեր որ փոխադարձաբար պատասխանեց։ Իրիկուանը Շուէտ-Նորվէկիոյ թագաւորը եւ թագուհին ճաշ մը տուին։ Քաղաքը չքնաղապէս լուսաւորուած էր։ Իրիկուան ժամը 9ին կայսրը Վիեննա ուղեւորեցաւ, ժողովրդեան խանդավառ արտայայտութեանց մէջէն։

ՄԱՏՐԻՏ. — Ալֆոնսօ թագաւորը Պարսելոնա ուղեւորեցաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Երէկ, կէս օրէն առաջ, Սերպիոյ զանազան տեղերը երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան, մանաւանդ Վրանիայի մէջ, ուր տուներ վնասուած են։

ՊՈՒՔՐԷՇ. — Երէկ կէս օրէն վերջը հոս երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան՝ հիւսիսային արեւելքէն հարաւային արեւմուտք։

ՆՈՐՊԱԽ (Պավիէրա). — Լայնինկէնի Էրնէսթ իշխանը մեռաւ։ 1830ին ծնած էր։ Պավիէրայի, Հէսի եւ Պատէնի մէջ միջնորդական իշխան էր. նաեւ ժառանգական անդամ այդ երկիրներու Ատենից ժողովներուն եւ ծովակալ բրիտանական նաւատորմին։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Պէսարապիոյ կառավարիչը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով զէնք կրելը կ՚արգիլէ։

ՊԱԼԵՐՄՕ. — Վիլհէլմ կայսրը հոս ժամանեց եւ եռանդագին ողջունուեցաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ 5 ապրիլ. — Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Պատերազմիկներու կացութիւնը որ եւ է փոփոխութիւն չէ կրած։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Քուրոբաթքին զօրավարը Նիու-Չուանկ ժամանեց, ուր հիմա համախմբուած են երեք զօրաբաժիններ։

ՄԷՍԻՆԱ. — Վիլհէլմ կայսրը, այսօր, Բալէրմօ ուղեւորեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Պետերսպուրկի մէջ հանդէսներ կը կազմակերպուին՝ Վարեակի եւ Քորէեցի նաւաստիները ընդունելու համար։

ՓԱՐԻԶ. — Ծովային պաշտօնարանին մէջ կը յայտարարուի թէ տակաւին յայտնի չէ Պ. Պէլլըթանի Արեւելք ուղեւորիլը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. — Ամերիկեան կարծիքին փոփոխութիւնը ի նպաստ Ռուսերուն, կը շեշտուի։ Այսօր նորէն ռուսասէր ցոյցեր կատարուեցան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը՝ Աւագ հինգշաբթի, եւ յառաջիկայ երկուշաբթի Սակարանը գոց պիտի մնայ։

ՓԱԿՈՒՄ 23 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	88	21
Ամէնէն բարձր գին	»	89	21
Ամէնէն վար գին	»	88	24
Ռումէլիի երկաթուղի գոգ.	Ֆր.	118	87
Ամէնէն բարձր գին	»	121	23
Ամէնէն վար գին	»	119	75

ԲԱՑՈՒՄ 24 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Փ. Ն.	88	30
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	119	29
Նիբբէթի Թոյրբէ		89	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		483	51
Տէրքոզ		252	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	70
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		5	92
» ժուիսանս		1	65
» պարտաթուղթ		488	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		510	—
Թրանսվալ		99	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա		269	—
» » » Բ		251	—
Լ. վքիտ		63	50
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	65
» պարտաթուղթ		522	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտէ	86	81
Միացեալ պարտք բ.գ	80	75
Միացեալ պարտք գոգ	80	75
Օսմանեան Պանքա	12	87
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	42	50
» Մոնոփոլ	48	50
Պուլկարական 1888	89	50
Էժիբթիէն Ինիֆիէ	104	50
Տոմինիալ	102	
Թրանսվալ	2	68
Այտընի երկաթուղի	15	—
Փոխանակագիր	25	350

ՓԱՐԻԶ, 5 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		96	82
Միացեալ պարտաթուղթ բոգ. Ըրշ.		82	50
Միացեալ պարտաթուղթ գոգ.	»	81	75
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	578	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	120	75
Օսմ. Մաքսատուն	»	447	—
Օսմ. Ռէժի	»	362	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	490	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1100	-
Իտալական Ռանթ	»	102	67
Սպանիական արտաքին	»	82	55
Թրանսվալ	»	92	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	140
Դրամափոխ	»	—	—

ՎԻԵՆՆԱ, 5 Ապրիլ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	127	50
Օսմ. Ռէժի	»	236	—

ՊԷՐԼԻՆ, 5 Ապրիլ

Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	81	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	118	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	305

ԲՐԻՒՍԷԼ, 5 Ապրիլ

Միացեալ պարտք	80	87
Ռումէլիի երկաթուղի	118	50

ՅՕԴԱՑԱՒ եւ ՅՕԴԱՏԱԳ

ԱՊԱՀՈՎ ԲՈՒԺՈՒՄ

ԿՕՏԻՆԱՅԻ ԸՄՊԵԼԻՈՎ

Պատրաստուած Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կայսերական-արքայական համալսարանի տարրաբաններէն

Ռ. ԵՒ Ժ. ԿՕՏԻՆԱՅԻկողմէ

Յօդացաւային բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս գլխու ցաւ, ջղացաւութիւն, մէջքի ցաւ, կոնակի ցաւեր եւ ծունկերու ցաւեր արմատական կերպով կը բուժուին ԿՕՏԻՆԱՅԻ դարմանով։

Ամբողջ Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչ Տ. Գ. ՏԱՎԻՏՕ եւ Ընկ., Դովաֆեան խան թիւ 5։

Կը գտնուի նաեւ Վիէնայի Գասալեան էֆ.ի դեղի մթերանոցը եւ բոլոր գլխաւոր դեղարանները։

Դեղատուները երբեք չիքէն պակաս չի գրկուիր

Դեղատներու համար կը փնտռուին պատուաւոր եւ գործունեայ գործակալներ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով։

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ

Դրամագլուխ եւ պահեստ

ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն. ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Ընդհանուր գործակալ

ՖՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.

Կալաթա Գարա Մուսթաֆա փողոց թիւ 4

44—104

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելեց վճարուած շահաբաժիններու գումարը Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տեղեկագրական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած ր [illegible] աւելի առաւելութիւն և շնորհ պայմանագրութիւններ է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, [illegible] ազատ, համարձակութեան, ճամբորդութեան, բնակութեան և պատերազմի, անձնագրութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առնէ։ Տեղեկագրական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխառութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, ասոնց յետագայ ապահովագրեալին հաշուի առնելու։ Այս փոխառութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր զայմանաժամ կ'երաշխաւորէ վճարման համար տարեկանին, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերջանին շարունակելու առանձնաշնորհումը, յետաձգեալ ապահովագրեալներէն 5 էն 100 առնուած հանգերձ վճարելով։ Մէկ տարեկան ընելէ յետոյ բոլորովին կաշկանդ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, որպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիններ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 էն 100, տոկոսաբեր պայմանին ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ամէն գտնուած պայմաններէն աւելի առաւելաւոր է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Բնիկ Գործակալ

Ա. ՉՈՒՔՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հայքեղ խան

Վոյվոտա փողոց, Վէֆալիա խան

[illegible]

CAISSE PATERNELLE

ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1841ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌԻՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ » 62,750,000

Ուրեմն ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74%, որով ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը վեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութենէն։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.

Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԵՐ, Դրանսադլանդիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.

Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, նախկին գանձապահ.

Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Սթամպոլ, Սուլթան-Համամ, Բասած Բաթըրճըօղլը

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.

ԾԱՆՕԹ. — Շահաւոր դիրք պիտի տրուի այն անձինց որ կարեւոր արդիւնք մը խրագործած ըլլայ անձնապէս։

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱՐՍԻԻՆԵՐԸ

Միզային կործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամէնապաւ խրայնելին է։

Վաճառատեղին՝ դեղարան Լագրուա, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

ԱՆԳԱԸ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ-ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար	Վճարեալ գումարներ
Ֆր. 168,000,000	Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ

ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՍՏԼԷՐ

Սթամպոլ Ասլան Էֆէնտի խան

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը (20 Զիլ-Հիճէ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է ՎԱԼԻՏԷ ՀԱՆ, Թաշ-Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. [illegible] Նոր [illegible] փողոց Օսմ. նահանգապետ դէմը։

Ընդ. գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զասօփ

Մահմուտ փաշա Զարլըը խան թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։

194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պղպղատ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա	(1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին (2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա	(1. Սինկէր խան Թիւնէլի եւեւ (2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս	(1. Սուլթան Համամ թիւ 2 (2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։

Սկիւտար Զարըը պոյը, թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տունը։

COMP. RUSSE

Navigation à Vapeur et de Comm

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Ծովին

Գշ. 23/5 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռթ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Եշ. 25/7 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Ուր. 27/9 Մէթելին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Կիր. 28/10 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։

Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի,

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՍԱԺԵՐԻ ԵՒ ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ն. ԲԱՔՃԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՑԱՄԱՔԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ապրիլ 11ին Սիւռասի, Անտա, եպիքէն, [illegible]

Ապրիլ 6ին Մինկէլի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։

» 12ին Սիւռասի ուղ. Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.

» » Մարսիլիոյ » 160 »

Բ. » Բարիզի » 150 »

» » Մարսիլիա » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թոփհանէ Բարաքին վրայ։

516 Թ. ՌՈՊՈՒԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ

Ընդմէջ Հուլի եւ Պոլսոյ եւ Սեւ ծովի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	1497	Քօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէբբօ	3507	Տոնկօ	2906	Քրոնսկօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Տօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարչէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արքոսգօ	2371	Ֆիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3537	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Ֆօմինօ	937	Հիմպէր	3720	Միլօ	1057	Սալէրնօ	1200
Քորոտինօ	1264	Ֆուրօ	2383	Հորատիօ	3690	Մոնթէվիտէօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Ֆրատօ	1713	Հումպէր	695	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Ֆինլանտ	604	Իտալօ	2354	Նէրօ	1053	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Խարօ	2464	Իտահօ	3540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթէլլօ	4038	Թօրբէտօ	487
Գալիբսօ	1837	Էրատօ	1841	Քլէօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրալինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆլօրօ	954	Քօլբինօ	2397	Փալէրմօ	1637	Վասգօ	1914
Գարօ	1094	Ֆինլանտիա	1828	Քովնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1239
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բիզարօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Ռինալտօ	1663	Զէնօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլորատօ	4285	Կիթանօ	1243	Լորէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս հասած են.

Միխասօ շոգենաւը, Նաւապետ Թ.

Ը դհանուր վաճառքով Հուլէն հոս կը սպասուին.

Վասֆօ շոգենաւը, » 9ին.

Ալէֆրօ շոգենաւը, » 16ին.

Քլիօ շոգենաւը, » 25ին.

Դիմել առ գործակալս Ռ. ՀՈՒՆ ԷՆԻՐԻՔՍԷ

Թի. [illegible] Պաշէնէ Մէնէմ խան. [illegible]

377

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որf ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	559
Սաքսօնիա	13900	Քաթալոնիա	434
Լուքանիա	12950	Վէրիա	322
Քամբանիա	12950	Բալմա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թերէզա	293
Ումպրիա	8128	Սերբիա	293
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2551
Փավօնիա	7392	Ալէփփօ	218
Ուլտոնիա	7269	Չէրքասիա	18

Դիմել առ

ՃՈԼԻ Ն. ՍԻԿԷՐ

Joly et Seagor

Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի Գորոյի Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէս	3000	Թիպա	2500
Անուպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Թէուքրոս	3000	Բէրա	2250
Ծարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կառնաք	1530
Մարքոսիս	2500	Իսիւսիս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆ

Ուիթթոլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

191 31 Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանողը

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ալպանիա	3500
Արմէնիան	10500	Էմբիրիքոս	3500
Կէստրիան	10500	Արգօ.ըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալպէրթան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Քոլոմպիան	8000	Աթէնիան	3500
Բոհէմեան	8000	Անատոլեան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալգերիան	2500
Պրըլինեան	8000	Լէպանիա	3000
Մալթէզեան	3700	Մինօ	900
Կալէտոնիան	3700	Օպորթօ	800
Սիլիսիան	3700	Լիսպոն	90
Դալմաթեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու համար Լոյտի [illegible] հանելու համար ի բանից հրահանգը գրել [illegible] 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Ղալաթիա, գաղատին վրայ

300 [illegible] Հան տեսք

Պատասխանատու ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՄԱՐԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Զ.

ՄԻԱՄԻՏ ԿՆՈՋ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԸ

Անողոք, տիկին տը Լանժվիլ պատասխանեց.

— Ձեր սեւեռեալ գաղափարին դէմ պայքարելէ կը հրաժարիմ, տիկին... բայց որովհետեւ ձեր բառերը անկապ ու անհիմն խօսքերու խառնուրդ են, լաւ պիտի գտնէք որ չշարունակեմ այդ կարգի զուարճալի խօսակցութիւն մը։

Ու յանկարծ, Սիւանի ձեռքը երկարեց դէպի ելեկտրական կոճակ մը։

— Աստուած իմ, տիկին, թող տուէք ըսելու որ տանը ձեր վռնտելուն ալ դուրս պիտի ելլէի հոսկէ, ըսաւ կինը, տեղէն չշարժելով բնաւ... Այցաքարտիս վրայ անունս կարդալէ յետոյ զիս ընդունելնիդ կ'ապացուցանէ որ յարմար դատած էք լսել ձեզ չհաղորդուող բաներ։

Առանց յուզուելու, տիկին տը Լանժվիլ պատասխանեց.

— Արդարեւ, կը խոստովանիմ թէ տկարութիւն մը ցոյց տուած եղայ՝ ձեզ մտիկ ընելով այսչափ երկար ատեն, բայց ձեր դիմումին, ձեր կերպարանքին, ինծի ըրած պատմութիւններնուդ մէջ Բարիզեան այնպիսի համեմ մը կար որ, կը խոստովանիմ թէ կը գրգռէր իմ հետաքրքրութիւնս... Այսպէս, տիկին Մայեռ, աւելորդ տեղ մը յիշողութիւնը պիտի բանադատէ՞ք... Այդ անձը կընմանի ինծի...

— Ինչպէս ջուրի զ եւ է կաթիլ մը՝ ուրիշ կաթիլի մը։

— Բայց ի՞նչ զբաղում ունէիք այն ատեն, երբ երախտապարտ կը կացուցանէիք ձեր նմանը։

Այցելուհին փոքր քրքիջ մը ունեցաւ։

— Տիկին կոմսուհին լաւ գիտէ... Մանկաբարձուհի, ձեզի ծառայելու պատրաստ, ինչպէս ի գործ դրի այն ատեն։

Սիւանի յօնքերը նորէն պատեցան։

— Ահ, ա՛հ, նորէն կը պնդէ՞ք այդ մասին...։

— Տեսնենք, ըսաւ Մայեռ, շեշտը փախելով. ժամանակ չկորսնցնենք... Ձեր ժամանակն ալ իմինիս չափ թանկագին ըլլալու է... Ասկէ առաջ, անգամ մը Շան զ'Էլիզէ պողոտային մէջ ձեզի հանդիպեցայ. ձեր կառքը այս բնակարանին բակը կը մտնէր... Տեղեկութիւն առի եւ հոս եկայ։

Իզաբէլ Մայեռ շարունակեց իր խօսքը, իր բառերը հատիկ հատիկ շեշտելով.

— Դո՛ւք էք, նոյն ի՛նքն դո՛ւք... Երկու տարի առաջ, աղջկան մը ծննդաբերութիւնը կատարեցի, բան մը՝ որուն համար կատարելապէս պատրաստ էի. դժբախտաբար՝ աշխարհ եկած տանն մեռած էր անիկա։

— Տիկին, ձեր պատմածը անորակելի զրպարտութիւն մըն է, պատասխանեց տիկին տը Լանժվիլ...

— Անտարակոյս, ընդմիջեց մանկաբարձուհին, լաւ վարձատրուեցայ, բայց բնաւ մտքէս չէր անցներ թէ պիտի ստիպուէի օրին մէկը յուսալքեցուցիչ այցերներ պահանջել ձենէ... Բայց երկու զաւակներ ունիմ, զոյգ պէտք է պահել, մէկը՝ մանչ եւ միւսը աղջիկ... փոքր գումարի մը պէտք ունիմ, իմ հաստատութիւնս օժտելու համար նոր ճիւղով մը։ Այս պատճառաւ, եկած եմ ձենէ խնդրելու որ քանի մը հազար ֆրանքի պանքթոմա տաք, որուն պէտք ունիմ։

— Տիկին, կը կրկնեմ թէ չեմ ճանչնար ձեզ, չէի ճանչնար եւ չեմ ալ ուզեր ճանչնալ, պատասխանեց Սիւանի, կարուկ շեշտով մը... Այս օրուան համար կը հաւանիմ ողբերգականին չշփոթել իրերը, բայց եթէ երբեք անգամ մըն ալ հոս ներկայանաք, ձեզի կը յիշեցնեմ թէ շանթաժի դէմ օրինական միջոցներ կան, զորս զանց առնել կ'ուզէք։

Իզաբէլ Մայեռ զարմացական բացագանչութիւն մը արձակեց.

— Է՛ն ուրեմն, իրա՛ւ որ կրնաք պարծենալ թէ շատ արտառոց բնաւորութիւն ունիք... Հաւատացէք որ զարմացում կը պատճառէք ինծի... Սակայն կը հաւատամ թէ չէի կարծեր որ այդ ընթացքը բռնէիք ինծի հանդէպ... Գիտցէք որ այդպէսով չէք կրնար վախցնել զիս... կը մերժէք ձենէ խնդրած ծառայութիւնս, եւ նոյն իսկ յանդգնաբար կը սպառնաք ինծի... Լա՛ւ, ես ալ չեմ պնդեր իմ ըսածիս վրայ, գէթ ձեր մօտ, որովհետեւ ուզած գումարս ձեռք պիտի ձգեմ... Քանի որ այնքան ազնիւ չէք գտնուիր, ինծի նուիրելու համար այդ գումարը, ուստի ձեր ամուսինէն պիտի խնդրեմ զայն։

Սիւանի սարսռաց։

— Թշուառական, կը համարձակի՞ք իմ դիրքս ունեցող կին մը նախատել հիմա...

Տիկին Մայեռ ընդմիջեց անոր խօսքը։

— Անօգուտ է բարկանալ, հանդարտ տիկին... Զիս ճամբելու համար կանչուած ծառան պարապ տեղ անհանգիստ պիտի ըլլար, քանի որ ես իսկ պիտի մեկնիմ հիմա, ալ եւս գործ չունենալով հոս... Սակայն կը խորհիմ թէ օրին մէկը դարձեալ պատեհութիւն պիտի ունենամ ձեզ տեսնելու... Տիկին Լանժվիլ կոմսուհի, պատիւ ունիմ ձեզ ողջունելու։

Ու երրորդ անգամ ըլլալով, յարգական խոնարհութիւն մը ըրաւ, որուն գաղտնիքը ինք միայն գիտէր, թէեւ կը կարծուէր թէ կորսուած է ան, 1848ի դէպքերէն յետոյ։ Մանկաբարձուհին երկու ձեռքերով չափեց լայնալիր վերարկուներով հովանոցը՝ զոր թիկնաթոռը ձգած էր. ապա ղաւն ժպիտ մը ուղղեց նախկին յաճախորդուհիին հասցէին, բացաւ դուռը եւ անհետացաւ։

— Լի՛րբ արարած, մ'մնջեց Սիւանի, իր բնակարանին ծանրակները բացելով... բերանը բացածին պէս, վախնալու էի զայն, ինչպէս մատղիր էի սկզբան... պա՜հ, չեմ վախնար անկէ, ըսաւ զօրեղ ժպիտով մը... Ինծի դէմ բան մը կարենալ ընելու համար, ապացոյցներու պէտք կայ... Ու ան չունի զ եւ է ապացոյց...

⁂

Իզաբէլ Մայեռ, որուն համոզելու կերպին համար հաւանութիւն չենք յայտներ, որովհետեւ պատժական օրէնսգրքին արտամադրութեան տակ կ'իյնայ, իրաւունք ունէր լաւագոյն ընդունելութեան մը Լանժվիլի կոմսուհիին կողմէ, երբեմն Սիւանի Գուրկէօյլ։

Արդարեւ, այս վերջինին յիշողութիւնը շատ կարճ ըլլալու էր, մինչեւ մանկամտութեան տարիներն որ իրեն չէր կրնար անողոք կերպով քննադատել Քլօթիլտ տը Ռավէլը, մինչ ինք անսպասելի ըլլալէ հեռու էր։

Սիւանի տասնըվեց տարեկան չէր, երբ մայրը մեռաւ։ Ուստի, Տընի Գուրկէօյլ շարունակեց իր աղջկան դաստիարակութիւնը։

Բարի դիտաւորներ ունէր շամբանի վաճառական Տընի Գուրկէօյլ, բայց շատ զբաղած էր, թէ՛ գործի եւ թէ հաճոյքի կեանքին անձնատուր եղած ըլլալուն համար, իր սովորութեան համաձայն։

Այսպէս աւելի յարմար դատեց իր աղջկան կրթութեան հոգը յանձնել գիշերօթիկ վարժարանի մը տնօրէնին, ուր կը մնար իր միակ ժառանգորդուհին։ Բաւական կլորիկ գումար մը կը վճարէր, որպէս զի Սիւանի անթերի դաստիարակութիւն մը ստանայ, ինչպէս կ'ըսէր իր առեւտրական խեցբեկ լեզուով։

Երբ Սիւանին քօլը առաւ, կատարեալ գտաւ զանի, ու իր վառ երեւակայութեան մէջ, ամէնէն փայլուն ապագան ընդնշմարեց անոր համար։

Տընի Գուրկէօյլ, որ կնոջ մահուընէն ի վեր, աւելի հոգածութեամբ կը զբաղէր իր առեւտրական գործերով, մասնաւոր քարտուղար մը առած էր քովը, իր առեւտրական տան գործերուն մէջ օգնելու համար իրեն։

(Շարունակելի)